

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina IX

Broj 71/72

Veljača / Ožujak 2011.

Cijena 1 €

ISSN 1800-5179

SRETAN I
BLAGOSLOVLJEN
USKRS

2001. 10
2011. 10

GODINA RADA DRUŠTVA I
GRADNJE MOSTOVA POVJERENJA,
SURADNJE I PRIJATELJSTVA
IZMEĐU CRNE GORE I HRVATSKE

Zamisli želju...

- Potrošački krediti
- Gotovinski krediti do **20.000€**
- Sprint krediti
- Krediti za kupovinu automobila
- Krediti za penzionere i studente
- Krediti za pomorce do **25.000€**
- Krediti za adaptaciju i izgradnju

Ovo nije magija, već...

FER KREDITI

HIPOTEKARNA BANKA

Vama posvećena

Duga tradicija nautičkog turizma

STR. 4

Veljača - mjesec fešti, veselja i igre

STR. 19

Božanski cvijet kamelije

STR. 27

Ukusi i mirisi mediterana

STR. 38

Poštovani čitatelji

Hrvatski je glasnik ponovo na ispitu. Da vas podsjetimo: pok. Tomo Grgurević uređivao je Glasnik od siječnja 2003. godine do kolovoza 2004. Njegovim povlačenjem s te dužnosti ulogu urednika preuzeo je Tripo Schubert, tadašnji predsjednik Društva, uz pomoć tehničkog urednika Darija Musića, tajnika Društva, koji su uređivali Glasnik do travnja 2006. godine.

Nakon raspisanog natječaja, Tamara Popović preuzima ulogu glavne urednice i tu funkciju obnaša do veljače 2011. godine. Tamara je taj zadatak obavljala uz opće zadovoljstvo, stručno, znalački i profesionalno, doprinijevši profiliranju lista, redizajnirajući ga na suvremeni, revijalni način. U Glasniku su se obrađivale teme suvremenoga gospodarskog, političkog i kulturnog života, apostrofirajući veze između Crne Gore i Hrvatske, rukovodeći se, prije svega, interesima hrvatske nacionalne zajednice u Crnoj Gori. Pored uloge glavne urednice, Tamara se iskazala i kao vrstan novinar s mnogim priložima i intervjuima, u kojima je na najbolji način uspijevala javnosti približiti mnoge poznate ličnosti. Uvijek otvorena za sugestije redakcije, suradnika i čitalaca, tolerantna, predusretljiva, spremna saslušati druge i mišljenja drugih. Zato Tamari upućujemo zahvalnost i želimo joj uspjeh na novome radnom mjestu glasnogovornice u Ministarstvu odbrane Crne Gore. To je i našoj redakciji priznanje i potvrda njezinu stručnom i profesionalnom radu.

Hrvatski glasnik jedan je od najvažnijih projekata Društva, što nas obvezuje na nastavak njegova izlaženja. Temeљem odluke Upravnog odbora Društva, Redakcijski će odbor nastaviti kolektivno uređivati Glasnik. Postavljeni standard je doista visok i zahtjevan, a i očekivanja čitalaca su time velika. Stoga, pišite nam, dragi čitatelji. Vaše sugestije, prijedlozi i kritike su nam nužne kako bismo u pravom smislu ispunili našu misiju - da naša novina bude i Vaša.

Redakcija

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zatvoreni bazen, Škaljari 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0) **32 304 232** Faks: +382 (0) **32 304 233**
E-mail: hgd-kotor@t-com.me
Žiro-račun: **510-4741-76**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor** WEB: www.hrvati.me

Predsjednik: **dr Ivan Ilić** VD urednik: **Joško Katelan**
Uređivački odbor: **Marija Mihaliček, Tripo Schubert, Tijana Petrović, Danijela Vulović, Joško Katelan** Fotografije: **Foto Parteli, Radoje Milić i Arhiva društva** Dizajn&priprema: **Radionica LCG** Tisak: **Biro Konto-Igalo**
Naklada: 800 primjeraka Cijena: 1,00 euro

*PROŠLOST, SADAŠNJOST I BUDUĆNOST
NAUTIČKE TURISTIČKE PONUDE BOKE KOTORSKE*

Duga tradicija nautičkog turizma

Priredio:
**dr. prof. Milenko
PASINOVIĆ**

Nautički turizam mnogi vezuju za razvedene i otocima bogate obale, pune izazova za plovidbu i doživljaje. Obala Crne Gore ne bi se mogla ubrojiti u takve. Ipak, Boka kotorska, sa svojom razvedenom obalom, duhom 108 kilometara, i specifičnom kompozicijom zaljeva i tjesnaca, Toplansko-tivatskim i Kotorsko-risanskim, s ustima (Boccha), koja predstavljaju ulaz u ovaj zaljev, kumborskim tjesnacima i Verigama, sa svojih sedam otoka, oduvijek je privlačila pozornost mnogih putopisaca, istražitelja, pomoraca, pa i nautičkih turista u novije vrijeme.

Iako je konfiguracija Zaljeva predstavljala izazov za vještinu plovidbe, kulturni je pejzaž, zasigurno, bio izazov za „dušu“.

Strme, gotovo okomite strane Zaljeva, asociraju na fjordove hladnih mora, a naselja na obali na bisere u kolajni.

Ove specifičnosti Boke kotorske, iako davno prepoznate od turista, tek su u novije vrijeme dobile i službene potvrde: Kotorsko-risanski zaljev je 1979. godine upisan u listu Svjetske prirodne i kulturne baštine UNESCO-a, a Boka

Cetinje, koje je uvijek bilo cilj mnogih sudionika kružnih putovanja, istina, organiziranim autobusnim prijevozom, sada vidi šansu u žičari i to je jedan od glavnih projekata ne samo Kotora i Cetinja, već Primorja i Cetinja. Tako ga treba gledati u funkcionalnom, ali i u smislu prioriteta. Može li se time ostvariti i davni san - kupati se u moru i spavati na Cetinju?

kotorska je 1997. godine proglašena jednim od trideset najljepših zaljeva svijeta.

Ovim je priznanjima i službeno potvrđeno ono što su posjetioči davno otkrili.

Međutim, koliko je sve ovo motiv više za posjetu nautičkih turista, neka ilustriraju podaci koje ćemo iznijeti.

Svega sedam godina nakon povezivanja Kotora stalnom parobrodskom linijom s Trstom, na Mediteranu se 1844. godine organiziralo kružno putovanje parobrodom, što se smatra organiziranim početkom nautičkog turizma – kružinga. Kada je Kotor uključen u ta putovanja, ne možemo pouzdano tvrditi, ali iste je godine Kotor bio uključen u izletnička putovanja parobro-

dom.

Kroničar svog vremena, don Anton Milošević, marljivo je bilježio ne samo kronologiju ovih putovanja, već i motivaciju izletnika, turista.

Prva takva putovanja vezivala su se za prirodne i kulturne karakteristike Boke kotorske, pa je 8. rujna 1926. godine Kotor posjetilo 499 izletnika.

Interesantno je spomenuti i druge motive dolaska izletnika parobrodom u Kotor. Tako don Anton Milošević bilježi da je 5. kolovoza 1928. godine u kotorsku luku iz Dubrovnika prispjelo 400 izletnika, i to povodom proslave blagdana Gospe od snijega.

Dana 5. svibnja 1931. godine, u kotorsku je luku pris-

Marina Bar

pjelo 200 izletnika, sudionika Kongresa liječnika u Splitu.

Na proglašenju Ozane kotorske blaženom 6. ožujka 1930., iz Splita, Makarske i Dubrovnika, u kotorsku je luku stiglo 676 hodočasnika.

Ne postoje statistički podaci o broju izletnika, ali postoje podaci o organiziranju izleta povodom manifestacije Bokeljska no.

Nevedene primjere i podatke naveli smo, prije svega, kako bismo objasnili raznolikost motiva koje pruža Boka za razvoj nautičkog turizma i njegovih vidova.

Naveli smo i zbog toga, što se Boka može doživjeti u pravom svjetlu jedino s mora, plovila.

Također smo naveli i iz tog

razloga da bi brod kao sredstvo prijevoza i sredstvo koje oslobađa kopnene prometnice trebalo u ljetnom periodu „vratiti“ Boki, čime bi se postigli višestruki efekti.

Međutim, Boku su realtivno rano otkrili i turisti koji za prijevoz koriste vlastito ili unajmljeno plovilo - jahtu.

Tako je dosta dugo vladalo mišljenje da se početak ovog vida turizma u Boki vezuje uz dolazak engleskog kralja Edvarda VIII., vlastitom jahtom, 1936. godine u Kotor. Međutim, podaci kojima raspolažemo, govore da je 1931. godine u kotorskoj luci boravilo 25 plovila sa 557 članova posade i 208 turista. To je vjerojatno bilo i prije navedene godine, ali za to, bar zasad,

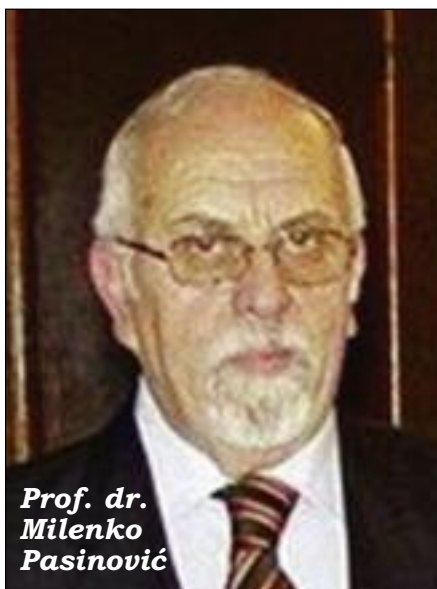
nemamo podataka.

Dosta rani interes ove kategorije turista ukazuje na sedam desetljeća dugu tradiciju. Iako ovime nije demantirana prednost otočnih obala za jahting-turizam, sigurno je potvrđeno da spoj prirodnog i kulturnog naslijeđa, kakav se susreće na ovome području, nije manje izazovan za nautičare.

Neposredno pred Drugi svjetski rat, u Kotoru su boravile 23 jahte sa 220 članova posade i 180 turista.

Navedeni podaci govore o tome kako je ovaj vid turizma bio privilegija bogatih, o čemu svjedoče skupocjena plovila i veliki broj članova posade na njima.

Da je veoma rano nautički

**Prof. dr.
Milenko
Pasinović**

**Mr. Nikola
Konjević**

**Mladen
Lučić**

turizam podrazumijevao i odgovarajuću ponudu, svjedoči podatak da je 1926. godine gospodin Đorđe Petković iz Kotora imao agenciju koja se bavila prihvaćanjem nautičkih plovila i organizacijom boravka nautičkih turista.

Drugi svjetski rat nije prekinuo ovu tradiciju, no smanjio je broj plovila i njihovih korisnika, osobito jahti.

U poslijeratnim godinama dugo se čekalo na oživljavanje nautičkog turizma na ovim prostorima. Pojedinačni slučajevi prije 1954. godine zabilježeni uplovljavanjem pojedinih brodova na kružnom putovanju u luku Kotor, nisu reprezentativni za ovu vrstu turizma. Tek 1954. godine Kotor je uključen u kružna putovanja koja je organizirala JADROLINIJA iz Rijeke, a deset godina kasnije zabilježen je dolazak broda ANDES, čija je luka pripadnosti London, sa 457 turista.

Četiri godine kasnije, kotorsku je luku posjetilo 20 brodova na kružnom putovanju sa 4257 turista.

Kada je riječ o jahtama, njihovi dolasci su bili rijetki, možemo reći, sve do 1970. godine, kada je nastala liberalizacija u pogledu režima plovidbe za ovu vrstu plovila, do tada ograničenu Uredbom o pristupu, plovidbi i boravku stranih jahti i sportskih jedrilica, koja je bila na snazi od 1955. godine.

Deliberalizacija režima plovidbe jahti imala je tu posljedicu da je kotorsku luku 1970. godine posjetilo 140 jahti - Tivat 3, a Herceg Novi 83.

U tijekove jahting-turizma uključuju se i luke izvan Boke - Budva i Bar, u kojima su izgrađeni lukobrani i vezovi za prihvaćanje jahti, snabdijevanje električnom energijom, pitkom vodom i gorivom.

U Tivtu, na mjestu nekada-

**Marina Porto
Montenegro - Tivat**

šnjeg Remontnog zavoda, (AR - SENALA), niče suvremena marina za prihvaćanje i zimovanje megajahti - Porto Montenegro jedna od najvećih te vrste na Mediteranu.

Nekadašnja ratna baza u Kumboru također je predviđena za izgradnju marine.

Kotor sa 294 kruzera i 141869 kruzning-turista, 1054 jahte i 5004 jahting-turista, 2010. godine, a to je oko 12% turista koji su posjetili Crnu Goru, u kontinuitetu potvrđuje interes turista za ovu destinaciju, dok je u marini u Baru iste godine ostvaren promet od 504 jahte.

Međutim, cilj ovog priloga nije bio povijesno prikazati razvoj nautičkog turizma u Crnoj Gori, već ilustrirati proces koji je stalno u usponu i koji traje. Danas se nautički turizam u Crnoj Gori ostvaruje po znatno višoj prosječnoj stopi od rasta kupališnog i drugih vidova turizma. Među-

tim, ovaj rast nije pratila odgovarajuća infrastruktura kao ni ostala prateća ponuda.

Za očekivati je da će se završetkom marine u Tivtu, marine u Baru, početkom izgradnje marina u Kotoru i Kumboru, i još ponegdje, te restrukturiranjem brodogradilišta u Bijeloj na remont-jahti, značajno podići razina usluga jahting-turistima i njihovim plovilima.

Luka Kotor već postaje „tije-sna“ za prihvaćanje, ponekad i do pet brodova istovremeno. I u tom je pravcu za očekivati određena rješenja.

Osim na nautičkoj infrastrukturi, u luci Kotor se mora čim prije raditi na izgradnji, osim upravne zgrade luke, i zgrade za prihvaćanje turista s brodova i jahti te granični prijelaz.

No, ponuda i ovom segmentu turista bit će revitalizacija tvrđave San Giovanni kao i izgradnja žičare Kotor – Lovćen – Cetinje.

Cetinje je uvijek bilo cilj mnogih sudionika kružnih putovanja, istina, organiziranim autobusnim prijevozom. Sada vidi šansu u žičari i to je jedan od glavnih projekata ne samo Kotora i Cetinja, već Primorja i Cetinja. Tako ga treba gledati u funkcionalnom, ali i u smislu prioriteta. Na pitanje može li se time ostvariti i davní san - kupati se u moru i spavati na Cetinju - odgovor je pozitivan. Rješenje je pred nama.

I osnivanje Lučke uprave Crne Gore i njezino sjedište u Kotoru doživljavamo kao priznanje gradu s toliko dugom pomorskom tradicijom, ali i kao brigu o onome što je predmet njezine nadležnosti.

Ne smijemo zaboraviti, nautički turizam nosi opasnost zagađenja mora. Toga moramo biti svjesni i tako se prema njemu odnositi, i to najprije stvaranjem preduvjeta da do

toga ne dođe, zatim i uvjeta za rješavanje eventualnih incidentnih situacija, kako s brodova tako i s kopna. Međutim, dobija se dojam da nedovoljno razmišljamo o ovome problemu. Hoće li nešto potaknuti upravo usvojeni Zakon o zaštiti mora od zagađenja s plovnih objekata, ostaje nam vidjeti.

Na kraju, vratimo se početku ovog priloga, onome što je proteklih desetljeća privlačilo interes nautičkih turista za Boku, a to su njezine prirodne ljepote, spomenici kulture, gradovi, manifestacije, svetišta - jednom riječju, njezin kulturni pejzaž, koji je sve više ugrožen nepotrebnom gradnjom. Želimo li se odreći onoga što donosi nautički turizam?

Vezano uz ovu temu, zamolili smo direktora lučke Uprave Crne Gore, gospodina Mladena Lučića da odgovori na sljedeća pitanja:

HG: Nedavno je osnovana Lučka uprava Crne Gore na čijem ste čelu. Možete li nam reći što je njezin zadatak?

M.L.: Lučka uprava je organ uprave koji vrši poslove uprave te s njima povezane stručne poslove koji se odnose na: luke od nacionalnog značaja; brigu o izgradnji, rekonstrukciji, održavanju, upravljanju, nadzor nad korištenjem luka, pružanje lučkih usluga i obavljanje ostalih djelatnosti u luci; kontrolu nad izgradnjom, rekonstrukcijom, održavanjem i zaštitom lučke infrastrukture i supstrukture; osiguranje uvjeta za obavljanje pomorskog prometa i lučkih usluga u luci i na sidrištu luke; primjenu domaćih propisa, međunarodnih sporazuma i standarda koji se odnose na luke; pripremu planova razvoja luka koje donosi

Vlada, pripremu koncesijskog akta o dodjeli koncesije, odobravanje iznosa naknade za lučke usluge, održavanje i korištenje lučke supstrukture koja je u državnoj svojini i koja nije data u koncesiju, osiguranje koncesionaru, ispunjavanje uvjeta u skladu s međunarodnim i domaćim propisima kojima se regulira zaštita ljudskih života na moru; sprječavanje zagađivanja životne sredine s brodova, zaštita morske sredine i priobalnog područja te civilna odgovornost za štete izazvane zagađenjem.

HG: Koje luke u Crnoj Gori imaju nacionalni, a koje lokalni značaj?

M.L.: Za luke od nacionalnog značaja, shodno utvrđenim kriterijima, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva i Lučka uprava Vladi su predložili: luku Bar, marinu u Baru, luku Kotor, brodogradilišnu luku Bijela, ribarsku luku Njivice. Ostale luke su luke od lokalnog značaja.

Lukom od nacionalnog značaja, sukladno Zakonu, upravlja organ Uprave nadležan za luke, a lukama od lokalnog značaja upravlja pravno lice koje upravlja Morskim dobrom.

HG: Kako ste zadovoljni tehničkom opremom luka u Crnoj Gori, osobito onih nacionalnog značaja?

M.L.: Luke koje smo predložili za luke od nacionalnog značaja, što se tiče tehničke opremljenosti, moraju istu podići na višu razinu, jer je ista u dobroj mjeri zastarjela i kao takva nekonkurentna sličnim lukama, osobito u pogledu vremena pretovara.

HG: Kako vidite luku Kotor u pogledu prometa kru-

zera i jahti koje ostvaruje, njezino mjesto i ulogu u prometu nautičkih turista?

ML: Luka Kotor, što se tiče prometa jahti i kruzera, godinama ide uzlaznom linijom i ona je dominantna u tom pogledu u Crnoj Gori.

HG: Zadovoljava li luka Kotor uvjete koje od nje očekuju brodari, kao i korisnici jahti, te turisti i za koje korake mislite da bi ih trebalo poduzeti kako bi se poboljšali uvjeti za prihvaćanje i boravak nautičkih plovila u lukama i marina Crne Gore?

M.L.: Kao i svim našim lukama, i luci Kotor su neophodni zahvati u cilju podizanja razine prihvaćanja, počevši od tehničkih (neophodno produbljivanje dna radi povećanja gata), pa do stvaranja uvjeta prihvaćanja putnika s brodova i jahti, što se još uvijek obavlja u kontejnerima, što sigurno ne priliči ni luci ni gradu ni državi.

HG: Kako vidite perspektivu razvoja luke Bar?

M.L.: Luka Bar ima projektirane pretovare kapaciteta 5 milijuna tona na godišnjoj razini. Ona je sada podijeljena u dva akcijska društva i to na: Luku Bar A.ĐKontejnerska terminal i generalni karentolikoliko društava s ograničenom odgovornošću.

Perspektiva Luke Bar ima realne šanse da bude povoljna ukoliko se ostvare važni faktori, a to su osuvremenjivanje putne i željezničke mreže kako bi luku u realnom kapacitetu potreba koristili Srbija, Kosovo, a preko njih i druge države u okruženju. Također, što smo prije naglasili, sve ovo treba pratiti poboljšanje tehničko-tehnološkog osuvreme-

njivanja.

HG: Vidite li skori početak radova na izgradnji ribarske luke u Njivicama i Baru?

M.L.: Kada Vlada proglasi ribarsku luku Njivice lukom od nacionalnog značaja u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, koje je resorno ministarstvo grane ribarstva, raspisat će se međunarodna javna ponuda za izgradnju suvremene ribarske luke.

Što se Bara i Ulcinja tiče, i

Kotor

tu je planirana ribarska luka, te smo se u tom smislu obratili spomenutim općinama kako bi u svojim planskim dokumentima predvidjeli lokaciju za izgradnju također suvremene ribarske luke.

HG: Jesu li Vam poznati eventualni planovi za uređenje obale na prostoru predviđenom za marinu u Kotoru?

M.L.: Marina u Kotoru, tj. NTC (Nautičko -turistički centar) jest projekt, osnivanje kojega je bilo 1996. godine i čiji

su participanti u vlasničkoj strukturi bili: Luka Kotor Yu Briv Kotor JP Morsko doh Kotor projekta, a dominantno učešće su imali Luka Kotori Yu Briv. U međuvremenu, sukladno Ugovoru o osnivanju, Luka Kotor je svoj udio prodala Yu Briv, koji sada ima preko 80% vlasništva. Međutim, početak realizacije projekta sada onemogućava sudski spor između Luke Kotori Yu Briv (NTC) u svezi prava korištenja lokacije, jer je isto bilo u Ugovoru s JP Morsko do

slovni rezultat luke Kotor u prethodnoj godini?

N.K.: Luka Kotor ostvarila je vrlo uspješan poslovni rezultat u 2010. godini.

Naime, preko Luke Kotor Crnu Goru je posjetilo preko 145000 turista koji su doplovili na 309 kruzing-brodova. Tako se, po broju ticanja, luka Kotor pozicionirala na samom vrhu jadranskih kruzing-luka. Istovremeno, turisti su koristili i lučke usluge sa 1118 jahti, na kojima je

vanju poslovnog ambijenta; afirmaciji potencijala Luke Kotor Crne Gore, povećanju prihoda...

Može se konstatirati da se ovi planovi oslanjaju na usvojenome poslovnom planu, kojim je predviđeno znatno povećanje obujma usluga za putničke brodove uz zadržavanje postojeće razine nautičkih usluga.

HG: Možete li navesti investicijske planove?

N.K.: Za Luku Kotor izuzetnog je značaja usvajanje Studija lokacije za Sektor 15 i Sektor 14 koje se nalaze u zahvatu Prostornog plana područja posebne namjene, kojima se utvrđuje i razrađuje plan namjene prostora i akvatorijuma na kojem se obavlja osnovna djelatnost i naša kompanija.

Kako je studija Sektor 15 stupila na snagu, stvoreni su i uvjeti za dobijanje urbanističke i građevinske dokumentacije neophodne za izgradnju upravne zgrade Luke Kotor. Podsjetit ću da smo s tim ciljem sproveli Natječaj za izbor idejnoga arhitektonskog rješenja na koji se javilo 17 autora, od kojih je Komisija izabrala i nagradila najbolja rješenja. Prvonagrađeni rad će se i izvesti, a u tijeku je izrada glavnog projekta. S tim su ciljem planirana i sredstva za izgradnju i opremanje zgrade (420 m² bruto). Također, nabavit će se i potrebna oprema za rad službi, te pristupiti izradi projektne dokumentacije za izgradnju putničkog terminala u Lucii prihvaćanje kruzer-brodova novijih generacija.

Također je planiran utrošak 195000 € na ime investicijskih održavanja infrastrukture i sprovođenju planova sigurnosti u luci.

bro- Luka Kotor kao pravo korištenja u Ugovoru je bila Luka Kotor

Nadamo se brzom rješavanju ovoga spora kako bi se realizirao ovaj izuzetno značajan projekt za Kotor i Crnu Goru te izuzetno lijepa lokacija privela namjeni.

Podsjetit ću, Ministarstvo turizma jest projekt marine u Kotoru proglasilo kao VIP marinu.

Gornja je tema inicirala i razgovor s Nikolom Konjevićem, predsjednikom Upravnog odbora Luke Kotor

boravilo 5007 turista.

Obujam pruženih usluga utjecao je i na ostvarenje boljih poslovnih rezultata. Tako je ukupan prihod uvećan za više od 40%.

HG: Koji su osnovni ciljevi u tekućoj godini?

N.K.: Luka Kotor je u 2011. godini planirala značajne aktivnosti kojima će doprinijeti ostvarivanju zadatih ciljeva: unapređenju kvalitete te proširivanju lučkih usluga; većem iskorištavanju postojećih kapaciteta, osuvremenji-

HG: Kako komentirate po-

*Predstavnici
HSK sa
predsjednikom
Josipovićem*

NOVI ZAMAH u radu Hrvatskog svjetskog kongresa

Hrvatski svjetski kongres osnovan je 1993. godine, a kao krovna hrvatska iseljenička udruga objedinjuje 30 nacionalnih kongresa iz 30 država svijeta u kojima hrvatski iseljenici žive u imalo većem broju. HSK je neprofitna, nevladina i nestranačka organizacija koja okuplja i povezuje hrvatske iseljeničke udruge i ustanove izvan domovine. Kongres je član ECOSOC-a Vijeća Ujedinjenih naroda sa savjetodavnim statusom

Piše:
Jasminka USMIANI

U Zagrebu je od 10. do 12. ožujka, u velikoj sali Hrvatske matice iseljenika, održana 7. Konvencija HSK-a, na kojoj su prisustvovali svi dužnosnici HSK-a na svjetskoj razini, članovi Izvršnog odbora, Središnjeg odbora, predsjedatelji Radnih odbora i ostali dužnosnici, kao i članovi i predstavnici HSK-a iz svijeta, iz 31 Države sa svih kontinenata, te ugledni pojedinci i javni djelatnici iz javnog i političkog života Hrvatske i Hrvata iz svijeta.

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore jest član HSK-a i predstavlja Crnu Goru. Tako je i 2010. godine sudjelovalo na Hrvatskim svjetskim igrama u Zadru. U radu Konvencije sudjelovala su dva člana HGDCG-a - Josip i Jasminka Usmiani.

Pored brojnih sudionika u raspravi, dr. sc. Davor Pavun, poznati i priznati fizičar i erudit, jedan od savjetnika predsjednika Obame, vrlo je nadahnuo govorio o duhovnoj snazi Hrvata u svijetu, njihovim visokim znanstvenim i umjetničkim postignućima, te ukazao na potrebu umrežavanja svih značajnih akademski obrazovanih i poslovnih ljudi na nacionalnoj i internacionalnoj razini u 30-ak država svijeta gdje žive Hrvati, kako bi se iskoristio taj ogromni potencijal znanja i iskustva za boljitak Hrvatske i očuvanje nacionalnog identiteta. Potrebno je, po njegovu mišljenju, angažirati što više mladih Hrvata i iskoristiti njihovo informatičko znanje, te ih na taj način privući da se aktivno uključe u rad HSK-a. Predsjednik DSH-a iz Vojvodine, Petar Kuntić, govorio je o položaju Hrvata u Vojvodini, a dr. Šoljić o istim problemima Hrvata u BiH.

Na Konvenciji je izabrano novo vodstvo te su predstavljeni budući projekti u povezivanju matične zemlje i iseljništva. Izvršni odbor HSK-a osvježen je mlađim snagama, dok je povjerenje za drugi mandat potvrdio dosadašnji predsjednik Josip Ante Sovulj.

U Izvršni odbor HSK-a izabrani su Mijo Marić, mladi poduzetnik iz Berlina koji će obnašati dužnost predsjednika HSK-a za Europu; dr. sc. Siniša Kušić, rođeni Zagrepčanin koji je odrastao u Njemačkoj, znanstvenik i sveučilišni profesor na Katedri za analizu tranzicijskih ekonomija i transformaciju gospodarskih sustava pri Sveučilištu Johann Wolfgang Goethe u Frankfurtu, od kojega se očekuje svestrani prinos u gospodarskim inicijativama; Petar Kuntić, mladi parlamentarac iz Republike Srbije, koji će u HSK-u brinuti o hrvatskim manjinskim zajednicama u srednjoj i jugoistočnoj Europi; mr. sc. Vladimir Šoić, istaknuti kulturni djelatnik iz Mostara, koji će voditi domovinsko sjedište HSK-a za BiH, dok je za mladež i sport u Izvršni odbor HSK-a izabran afirmirani njemački sportski aktivist Danijel Lučić iz Darmstadta, čije iskustvo potvrđuje kako je migrantima univerzalni jezik sporta - najjednostavniji put prema savladavanju jezičnih barijera, učenju discipline i timskog rada - osobina iznimno poželjnih u suvremenome planetarnom zajedništvu heterogenih hrvatskih iseljeničkih zajednica sa svih kontinenata. Nastavlja se aktivnost trojice vr-

hunskih znanstvenika iz dijaspeore koji djeluju kao ambasadori HSK-a i koji su svojim učešćem doprinijeli radu ove zagrebačke konvencije, a to su fizičar svjetskoga glasa dr. sc. Davor Pavuna iz švicarskog CERN-a, molekularni biolog prof. dr. sc. Stanimir Vuk-Pavlović, dugogodišnji direktor laboratorija za istraživanje matičnih stanica klinike Mayo iz SAD-a te dopisni član HAZU-a, kao i stručnjak za međunarodno pravo, prof. dr. Mark Gjidara iz Francuske.

- Od njih očekujemo daljnje inicijative i savjete kako bismo poboljšali naše aktivnosti u umrežavanju hrvatskog iseljništva putem suvremenih informacijskih tehnologija u raznim granama ljudske djelatnosti - izjavio je u subotu na konferenciji za novinare glasnogovornik HSK-a, Šimun Šito Ćorić. Također je izjavio da je u proširenu upravu Kongresa ušlo desetak mladih ljudi koji su rođeni izvan Hrvatske i fakultetski su obrazovani, pa se očekuje da će se

kreativnije suočavati s izazovima koji prate naraštaje naših iseljenika koji odrastaju u domicilnim državama širom svijeta, osobito kad je u pitanju razvitak njihova etničkog i kulturnog identiteta te poučavanje hrvatskog jezika u višejezičnim sredinama.

Predsjednik HSK-a Josip Ante Sovulj rekao je da su na Konvenciji predstavljeni programi koji će biti temelj povezivanja domovinske i izvandomovinske Hrvatske. Naglasio je važnost Hrvatskih svjetskih igara, koje su se dosad održale dva puta: 2006. i 2010. godine, i koje su imale otprilike 800 sudionika i više tisuća onih koji su došli u pratnji.

- To je program kojim dovodimo u Republiku Hrvatsku potomke Hrvata iz svijeta, mlađe iseljeničke naraštaje, a među njima je barem jedna trećina onih koji nikada nisu bili u Hrvatskoj - kazao je Sovulj. Iduće igre održat će se 2014. i to najvjerojatnije u Splitu. Osim igara potičemo

i druge oblike iseljeničkoga kulturnog turizma kako bi djeca hrvatskih iseljenika što bolje upoznala domovinu svojih djedova.

Po njegovim riječima, HSK želi razvijati projekte i razgovarati s Hrvatskom gospodarskom komorom i Ministarstvom gospodarstva o pokretanju redovitih gospodarskih konferencija na temu povratničkih ulaganja ili pak poslovanja u Hrvatskoj na koje bi došli zainteresirani Hrvati koji žive izvan domovine i njihovi prijatelji iz svijeta.

Od velike je važnosti i novi projekt HSK-a nazvan Virtualno mentorstvo, istaknuo je Sovulj, kojim se želi povezati studente završnih godina i studente postdiplomskog studija s hrvatskim intelektualcima i gospodarstvenicima koji djeluju u najrazvijenijim regijama svijeta.

Govoreći o predloženoj Strategiji o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, dokumentu koji će definirati odnose matične države spram raseljenih Hrvata diljem svijeta, glasnogovornik Čorić je rekao da je odluka da se pristupi izradi Strategije jednoglasno bila izglasana u Saboru. Veseli nas što su i oporba i vladajući bili za to da konačno nakon 20 godina imamo nešto na papiru. Međutim, nije sve u Strategiji. Kada se ona prihvati, sljedeći je korak pretočiti je u zakon, istaknuo je dr. Čorić.

Vlada RH je proljetos osnovala povjerenstvo za izradu Strategije koje blisko surađuje s hrvatskim iseljeničkim udrugama, pa su u nju tako ugrađeni i prijedlozi HSK-a. Prema riječima predsjednika Saborskog odbora za Hrvate izvan Hrvatske, Ivana Bagarića iskazanim na susretu sa sudionicima konvencije, konačni prijedlog Strategije bit će uskoro upućen u parlamentarnu proceduru u Sabor RH gdje će biti pretočen u zakon.

Na konvenciji se također raspravljalo o glasanju Hrvata izvan domovine na hrvatskim izborima te o teškom položaju Hrvata u BiH, rekao je Čorić.

Najavio je da se radi na osnivanju Televizijskog programa za iseljeništvo kako bi Hrvati u svijetu mogli imati i radijski i televizijski program 24 sata dnevno. Založio se za bolju medijsku zastupljenost hrvatskog iseljeništva u domovinskim medijima, napominjući kako je iseljeništvo s druge strane dobro informirano o stanju u matičnoj zemlji.

Kao zanimljivost, spomenuo je da je pronađen

originalni rukopis knjige Nikole Škrivanića iz 1891., koju je napisao taj prvi hrvatski iseljenički novinar o Hrvatima u Americi, te da će on uskoro biti tiskan.

Novi zamah u radu Hrvatskoga svjetskog kongresa osjeća se s jedne strane u angažmanu mladih stručnjaka koji će znati Kongres oplemeniti suvremenim projektima značajnim za moderno hrvatsko planetarno zajedništvo, a s druge strane tu su u savjetodavnoj ulozi pouzdani iskusniji aktivisti koji su dali značajan prinos hrvatskom pitanju tijekom protekla dva desetljeća kada se stvarala Republika Hrvatska. Na Konvenciji je sudjelovalo četrdesetak sudionika, te dvadesetak pojedinaca u svojstvu promatrača i vanjskih suradnika.

Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović primio je izaslanstvo Hrvatskoga svjetskog kongresa na početku konvencije 10. ožujka, koje ga je upoznalo s radom. Predsjednik Republike podržao je nastojanja Hrvatskoga svjetskog kongresa koja su usmjerena k jačanju odnosa hr-

vatskog iseljeništva i njihove domovine. Osobito je istaknuo važnost iseljeničkih udruga u očuvanju nacionalnog identiteta te jačanju gospodarske, znanstvene, kulturne te sportske suradnje Hrvatske sa zemljama u kojima žive hrvatski iseljenici, iskazavši interes za pokroviteljstvo Hrvatskih svjetskih igara.

Hrvatski svjetski kongres osnovan je 1993. godine, a kao krovna hrvatska iseljenička udruga objedinjuje 30 nacionalnih kongresa iz 30 država svijeta u kojima hrvatski iseljenici žive u imalo većem broju. HSK je neprofitna, nevladina i nestranačka organizacija koja okuplja i povezuje hrvatske iseljeničke udruge i ustanove izvan domovine. Kongres je član ECOSOC-a Vijeća Ujedinjenih naroda sa savjetodavnim statusom.

KLAPA NAVALIA S OTOKA PAGA U KOTORSKOJ KATEDRALI

Korizmeni koncert

U subotu 19. ožujka 2011. godine klapa Navalia, na poziv Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore, gostovala je u Kotoru i održala koncert korizmenih napjeva Novalje pod nazivom Dan vičere

Uz brojnu bokeljsku publiku koja je vrlo toplo i s mnogo emocija pažljivo pratila ovaj uspješan nastup klape Navalia, na koncertu su bili nazočni msgr. Ilija Janjić - biskup kotorski, mons. Đuro Đuđar - apostolski egzarh za grkokatolike u Srbiji i Crnoj Gori, te generalni konzul Republike Hrvatske u Kotoru - g. Božo Vodopija sa suprugom.

U drevnom ambijentu najstarije hrvatske katedrale koja datira s početka 9. stoljeća, smjenjivale su se melodije pasionske glazbene baštine Novalje i staroslavenskih crkvenih skladbi uz brojne aplauze oduševljene publike.

Na početku koncerta nazočnima se obratio voditelj klape Ante Dabo, izrazivši zadovoljstvo posjetom bokeljskim Hrvatima i upoznavanjem njihove neobično bogate kulturne i povijesne baštine, istaknuvši da svi pripadamo jednome hrvatskom biću.

Goste iz Novalje pozdravio je predsjednik Hr-

vatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore, g. Miroslav Franović, uz nadu da će ovakvih prigoda biti i dalje.

Na kraju koncerta nazočnima se obratio i mons. Ilija Janjić te zahvalio klapi na prelijepom koncertu koji je, osim glazbeno-duhovnog karaktera, imao i nacionalnu dimenziju u smislu potvrde kulturnog identiteta našeg naroda koji je itekako potreban uoči predstojećeg popisa stanovništva u Crnoj Gori. Pritom je sve pripadnike hrvatske nacionalne manjine, kao i pripadnike drugih nacija, pozvao da slobodno iskažu svoj identitet.

Na zajedničkoj večeri nakon koncerta, g. Božo Vodopija, generalni konzul RH u Crnoj Gori, istaknuo je značaj ovakvih kulturnih događaja za Hrvate u Boki koji doprinosi povezivanju domovinske i iseljene Hrvatske te osjećaju jedinstva nacionalnog korpusa, što je od velike važnosti za hrvatsku manjinu u Boki.

USKRSNA POSLANICA MONS. ILIJE JANJIĆA

Uskrsli Kriste učvrsti nam vjeru

**Nada života ima
mjesto i u vašem
srcu, ona nije
umrla, nije
pokopana.
Nemojte
zanemariti taj
tračak nade koji
vam pokazuje
put k Onome koji
vas može povesti
u jedan sasvim
novi život.
Nemojte
propustiti šansu
svoga života.**

Kristovo Uskrsnuće je, za sva vremena, kamen-temeljac naše vjere, naše vjerničke, životne opredijeljenosti. Zato je Apostol naroda – sv. Pavao rekao: „Uzaludna bi bila naša vjera da Krist nije uskrsnuo.“

Beznade Velikog petka pretvorilo se u nadu života. U Djelima apostolskim čitamo: „Njega smakoše,

objesivši ga na drvo, Bog ga uskrisi treći dan i dade mu da se očituje, ne svemu narodu, nego svjedocima od Boga predodređenima – nama koji smo s njime zajedno jeli i pili, pošto uskrsnu od mrtvih...” (Dj 10, 39-41). Ti svjedoci njegova uskrsnuća bili su apostoli, neke žene, ona dva učenika koji su razočarani išli u Emaus, i prepoznavši Isusa u lomljenju kruha, žurno se vratiše u Jeruzalem da jave apostolima: „Zaista je Krist uskrsnuo!” Čuli su ga i vidjeli mnogi, bilo je tu i većih skupina ljudi. Svi su ti očevdci o kojima govori Sveto pismo temelj sigurnosti naše vjere.

Obraćam se, dragi vjernici, vama, koji ste osvojeni Kristovom ljubavlju, koji znate pobjeđivati Zloga, kojima je životno povjerenje utemeljeno u Kristovu križu i uskrsnuću. Obraćam se vama, dragi vjernici, s pozivom da Mu ostanete vjerni i da se u svome vjerničkom životu što više oboružate protiv svih silnica što se danas u svijetu osjećaju, da ostanete čvrsti u svojoj opredijeljenosti za Krista.

Obraćam se i vama, dragi prijatelji, koji ste poljuljani u svome životnom uvjerenju, koji ste izgubili povjerenje prema svakom čovjeku, prema svakoj ideologiji, prema svakoj ljudskoj zajednici, prema svakoj stranci u društvu, koji ste poljuljani u svom braku, koji ste osjetili težinu pada na skliskom terenu osobne i bračne čistoće, koji ste izgubili povje-

renje i u institucije društva, koji ste izgubili povjerenje i u samu Crkvu. Nemojte se obeshrabriti, ovi blagi dani Kristove pobjede, Kristova uskrsnuća mogu biti i vama povod za vaše životne pobjede, mogu biti vaša nova katarza okretanja prema dobru, prema svjetlu, prema Onome koji je rekao: „Ja sam svjetlo svijeta i tko pođe za mnom neće hoditi u tami, u strahu, u životnim nesigurnostima.“ Budite svjesni da vas uskrsli Krist voli, jer On je zbog nas i našega spasenja umro i uskrsnuo. On nam stalno uzvikuje: „Ne bojte se života, ne bojte se nikakvog napora u stvaranju novosti života, smjelo kročite za mnom.“

Obraćam se i vama koji ste se potpuno udaljili od Krista, koji ste se udaljili i od Crkve, koji već godinama ne znate što znači Dan Gospodnji, koji se ne služite sakramentima, koji nemate vremena za duhovne vrednote, koji živite u svakodnevicu svoga života u kojoj ste postali nemirni i duhovno bolesni. Nada života ima mjesta i u vašem srcu, ona nije umrla, nije pokopana. Nemojte zanemariti taj tračak nade koji vam pokazuje put k Onome koji vas može povesti u jedan sasvim novi život. Sjetite se da je Krist tri puta pao pod težinom svoga križa, ali je iznova ustajao i tako postao stalni primjer ustajanja onima koji uvijek iznova padaju u svom životu. Nemojte propustiti šansu svoga života. Nemojte mahniti ru-

kom na riječi vaših prijatelja vjernika koji iskreno slave Uskrs i vama ga čestitaju. Nakon te riječi može uslijediti put obraćenja i ponovne stabilnosti vašega duhovnog života.

Dajem vam poruku koja je proistekla iz moga srca da bi današnji blagdan Uskrsa mogao biti svima na učvršćenje, te ujedno i na preporod novog života.

Na blagdan Uskrsa moje misli idu i do današnjih obitelji koje proživljavaju svoju Golgotu. Sveti otac Benedikt XVI. dolazi u lipnju u Zagreb na Prvi kongres obitelji u Republici Hrvatskoj pa i šire. Tu smo i mi uključeni. Svjesni smo što sve današnja obitelj proživljava, toliko je nepovjerenje među supružnicima da se svaka četvrta-peta obitelj rastavlja, djeca ostaju nezaštićena. Ovdje mislim i na obitelji koje ne sklapaju brak i protive se Božjoj zapovijedi: „Rastite i množite se.“

Uskrs je blagdan povjerenja, stabilnosti i svjetla za naše obitelji. Uskrsli Krist želi unijeti svjetlo nade u srca ljudi. Uskrsli Kriste, učvrsti nam vjeru! Uskrsli Kriste, budi naša životna radost! Uskrsli Kriste, nastani se u našim obiteljima, u društvu u kojemu živimo, da po tvojoj prisutnosti iz naše sredine iščezne svako zlo koje otežava život pojedinca, život obitelji i život današnjeg društva.

Svima sretan Uskrs, a tu sreću želim prenijeti i na svu braću Istočnog obreda.

† **ILIJA, biskup**

Izgubljeni raj

Pejza Boke ima u svojoj prirodi 2010. godine. U katalogu izložbe, koji je priredio tajnik Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske, gospodin Danilo Ivezić, navodi se i riječi Stevana Kordića, jednog od autora izložbe: „Bokana revolucija“. Iako je došlo do tehnoloških promjena, stara doba ostala su ista. U suvremenoj fotografiji, kao i u prošlosti, ritma, slaganja boja i kompozicije su važni. U suvremenoj fotografiji, kao i u prošlosti, ritma, slaganja boja i kompozicije su važni. U suvremenoj fotografiji, kao i u prošlosti, ritma, slaganja boja i kompozicije su važni.

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, kao vlasnik ove postavke, nesebično je pomoglo da u više gradova Republike Hrvatske bude otvorena izložba fotografija **Boka – nekad i danas**, čiji su autori Dario Musić, Miroslav Ulčar i Stevan Kordić.

U organizaciji Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore Zagreb i uz pomoć Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, ta je izložba 22. travnja 2010. godine otvorena u galeriji Montenegrina u Crnogorskom domu u Zagrebu. Brojne posjetitelje izložbe pozdravio je predsjednik društva Montenegro gospodin Dušan Mišković, a samu izložbu prigodnim je riječima otvorio predsjednik hrvatske bratovštine Bokeljska mornarica 2009, dr. Josip Gjurović.

U impresivnoj izložbi fotografija – koja nimalo slučajno nosi podnaslov **Izgubljeni raj**, a čije riječi imaju i poruku i pouku – uživali su i svi oni koji su posjetili Crnogorski dom u Zagrebu do 6. svib-

ne. U katalogu izložbe, koji je priredio tajnik Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske, gospodin Danilo Ivezić, navodi se i riječi Stevana Kordića, jednog od autora izložbe: „Bokana revolucija“. Iako je došlo do tehnoloških promjena, stara doba ostala su ista. U suvremenoj fotografiji, kao i u prošlosti, ritma, slaganja boja i kompozicije su važni. U suvremenoj fotografiji, kao i u prošlosti, ritma, slaganja boja i kompozicije su važni.

ne. Kad god je to bilo moguće, svjesno krivite, sve u cilju nove su fotografije napravljene istih onih mjesta, s kojih su snimljene stare. Njihova je namjena dokumentirati sada nje starije ne predstavljati umjetnički kraj. Ne treba nam bliži ili dalji prikazati vam isti prostor, gdje nam se vremenskom razlikom od 100 godina da smo se vratili u prve dane.

dina. U toj vremenskoj razlici i fotografija doživjele su mnogo promjena. Analognu tehniku starih majstora: Laforest, starijeg i mlađeg, Mandela, Stjepan, Prevalia i Smolake, krajem XX. stoljeća zamijenila je digitalna. Iako je došlo do tehnoloških promjena, stara doba ostala su ista. U suvremenoj fotografiji, kao i u prošlosti, ritma, slaganja boja i kompozicije su važni. U suvremenoj fotografiji, kao i u prošlosti, ritma, slaganja boja i kompozicije su važni.

Navode se i riječi Frana Alfićevića o Boki:

„Kad je riječ o Boki, kao i bi i imaju dužnost da im se nam bliži ili dalji, a prikazati vam isti prostor, gdje nam se vremenskom razlikom od 100 godina da smo se vratili u prve dane.“

zemlje, samo uvijek koji najdubljom samo om mo e da se osjeti potpuno blizak-t skrajnoj melankoliji.

Mnogi su kao u snu vidjeli hodili ovo okovano more i l divljeni veli anstvom brda iskusni stranci putnici re je ovo najljep i kraj na s mnogi su uza sve divljenje osje ajem da je pejza Boka ovje an. Jer, ovo je irea hovna samo a, gdje priroda vori primarnom snagom stva kog duha, i ovamo treba d e onaj tko ho e da osjeti praiskonsku isto u ili mo vrati sebi mir koji je izgubio, to od svoje davne djetinj

eduje s onim to je uzvi Tu an je uvijek, jer rijetko prizori a najtu nije ljepote Boka esenajtu nijeg bi a. pravi glas prirode, a njegova malenkost vidi u tome to je Izložba fotografija Boka ne ve nastojao da prirodu sakada, danas Splitu je, u pro storijama Zajednice

Crnogoraca Split, otvorio predsjednik Zajednice, gospo dan Borivoje Stevović, a u okvima svečanog obilježavanja četvrtogodišnjice nezavisnosti Crne Gore, stečene na refe rendumu 2006. godine. Sve njih rije i dobivaju drugi, čanosti na kojoj se okupilo saao i ne ovje ansko postaje šezdesetak Crnogoraca, Crno gorki i prijatelja Crne Gore,

S otvaranja izložbe u Zagrebu

prisustvovali su i predstavnici Bokijske mornarice.

Pripadnici Nacionalne zajednice Crnogoraca Rijeka i njihovi gosti bili su u prilici pogledati izložbu fotografija Boka nekad i danas prostorijama Zajednice u galeriji Montenegro na Rijeci od 17. do 30. lipnja 2010. godine.

S izložbe u Splitu

JUBILEJ HGDCG-a 2001. – 2011.

PROGRAM MANIFESTACIJA

Tradicionalni Tripundanski bal **5. veljače** u hotelu Splendid uz nastup VIS-a Amadeus i gostovanje pjevača Petra Graše sa svojim bendom.

Nastup maskirane grupe Karampanaiz Kotora u organizaciji HGDCG-a na Dubrovnik karneval festu, **11. - 13. veljače**.

Tiskanje monografskog izdanja Pomorstvo Boke na slikam marinista Bazija Ivan, **promocija tijekom travnja** u Kotoru, zatim u Zagrebu, u organizaciji Bratov tine Bokeljske-mo rice 809

Tiskanje monografskog izdanja Slikom kroz pro lost - Bok torska i crnogorsko primorje na starim razglednicama, **Promocija tijekom svibnja** u Kotoru, Tivtu i Herceg Novom.

Gostovanje HNK-a Zagreb s predstavom aruga **23. svibnja**, koja će se održati u dvorani Centra za kulturu u Kotoru.

Snimanje emisije Lijepom na **24. svibnja** u sportskoj dvorani u Tivtu.

Svečana skupština Društva u hotelu Splendid dana **18. lipnja**.

Izborna skupština Društva **25. lipnja** u dvorani kina Boka i izložbe u galeriji kina Boka - Retrospektiva rada Društva - 2011.

Posjeta djece iz škola Dubrovačko-neretvanske županije Boki i Cetinju **tijekom rujna**.

Sudjelovanje na proslavi 20 godina rada Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske i promocija izdanja Slikom kroz pro los **21. prosinca** u Zagrebu.

Večer jadranske pjesme od Kvarnera pa do Boke u koncertnoj dvorani glazbene škole Vida Matijepovodom Dana općine Kotor, **krajem studenog**, uz nastup klapa iz Kotora i Dalmacije.

Tiskanje i promocija monografije Društva Deset godina gra dnje mostova povjerenja, suradnje i prijateljstva izm Hrvatskeuz prikazivanje dokumentarnog filma o Društvu **u prosincu**.

Izložba 100 godina Duje Balak **koncerta mandolinskog sastava HGDCG-a povodom božićnih blagdana u prosincu**.

Tiskanje časopisa Hrvatski glasnik

*KARNEVALSKI DANI U SVJETSKIM I
EUROPSKIM METROPOLAMA MAŠKARA*

Veljača - mjesec fešti, veselja i igre

Raskoš, strast, misterij, zabava, igra...neodoljiva privlačnost karnevala datira još iz mračnoga srednjeg vijeka. Ti dani života pod maskama, kada je bilo dopušteno gotovo sve, bili su jedinstvena prilika da se u moru zabrana ljudi potpuno opuste i predaju uživanjima, i to simbolično, 40 dana prije najvećega kršćanskog blagdana - Uskrsa.

Karneval u Veneciji

**Kapo i Kraljica
kotorskog Karnevala**

Priredio:
Tripo SCHUBERT

Povijest maskiranja

Običaji maskiranja stari su gotovo koliko i ljudski rod, a tradicija je vrlo živa i danas. Blagdan Bogojavljanja, Sveta tri kralja, posljednji je dan božićnog ciklusa. U starom Rimu u to su se doba godine održavale brojne svetkovine pod maskama - Saturnalijske i Januarske kalende. Maškare su potom raspršene u vremenu koje im je ostalo između Bogojavljanja i korizme. Neke od poganskih maski nisu se iskorijenile ni do danas. U srednjem vijeku to je bio početak nove godine, a uz taj je dan u mnogim europskim krajevima vezana i tradicija biranja jednodnevnih kraljeva, što je službeni početak

pokladnog razdoblja.

Danas ne razmišljamo o prvobitnom značenju karnevala i pokladnog maskiranja, ali ono je manje ili više prisutno u našoj blizini.

Za sam naziv karneval postoji nekoliko tumačenja - izvor mu može biti u latinskome pokladnom uzviku **Carne vale**, koji znači Zbogom, meso! ili od latinskog **carrus navalis**, što znači La a na kolima koja se nekada vozila po srednjoj Europi u pokladnim povorkama.

Lik Karnevala u naše je krajeve stigao iz zapadnoeuropskih zemalja. Karneval je figura izrađena od slame, dronjaka i slično, a uz njega su i određeni likovi, obično sudac, krvnik, branitelj i tužitelj, s primjerenim grotesknim maskama. Na tradiciji utvrđenom mjestu izvodi se dramski prikaz suđe-

Kotorska vlastela u Dubrovniku

nje zlotvoru, koji se nakon toga sve ano utopi, objesi ili spalj. Ovaj običaj objašnjava se kao pobjeda nad zimom, nevoljama, oskudicom i svim ostalim nedaćama koje su utjelovljene i uništene u figuri Karnevala.

Karnevali u Južnoj Americi i Europi

Kad se kaže karneval, svi uvijek pomisle na Rio de Janeiro i na tisuće polugolih plesačica koje se danonoćno izvijaju u ritmu sambe. Brazil jest središte tradicionalnih festivala, koji se pretvara u najluđu zabavu na svijetu, kojem prisustvuje nekoliko stotina tisuća sudionika. Veličanstven događaj traje službeno dva dana. Neslužbeno, mnogo duže. Velika fešta počinje u ulici Bola Preta, gdje

se sudionici tradicionalno prošeću igrajući uz zvuke himne Ria Cidade Maravilhosa. Velike parade sambe održavaju se i u drugim gradovima Brazila, kao u Sao Paulu. U brazilskoj državi Minas Gerais najpoznatije karnevalske proslave su u povijesnim baroknim gradovima Ouro Preto, Mariana i Diamantina.

Južna Amerika je žarište raskoši, veselja i igre. U Urugvaju su poznate parade u Montevideu.

Međutim, jedan od najstarijih i najpoznatijih karnevala jest u Veneciji. Prvi službeni održan je 1268. godine. Buongiorno, -sio ra mascarauena je izreka kojom se pozdravljaju maske, a rečenica je iz Mozartove opere, kojom je i on sam osobno dao potporu ovoj venecijanskoj tradiciji. U to je vrijeme bila nor-

malna pojava da po gradu srećete ljude koji šecu s maskama na licu. Pod maskama su bili svi, i plemstvo i siromašniji slojevi, a maske su bile i ostale najznačajniji zaštitni znak karnevala, sinonim za zavjere, preljube i spletke. Najraskošniji karnevali, uz izdašnu pomoć republike, priređivani su tijekom 18. stoljeća.

Karnevalske fešte u Kotoru

Ove godine je udruženju Fešta Komunitade Kotora sve išlo na ruku, i vremenske prilike i kalendar, za razliku od prošle godine kada su se karnevalske fešte održavale u vrijeme korizme i po lošem vremenu. Redale su se programom predviđene aktivnosti od 18. do 27. veljače.

Karnevalske fešte otvorio je

kapo karnevala, Luka Knezović u Centru za kulturu 18. veljače, uz performans s mirisom minulih vremena i osvrtom na predratne brojeve satiričnog lista Karampana. Te je večeri prvi put izabrana kraljica kotorskog karnevala - Danijela Kampe, kojoj je kapo dodijelio lentu kraljice. Oni će zajedno biti na čelu karnevalske povorke.

Za one najmlađe organiziran je tradicionalni dječji maskenbal u Domu kulture u Škaljari-ma.

Prvi put poslije rata organiziran je bal pod maskama u tržnom centru Kamelija. Prije rata, bal se organizirao u poznatoj kavani Dojmi.

Tradicionalni kotorski maskenbal je i ove godine održan u hotelu Splendia u Bečićima, pored Budve, jer u Kotoru još uvijek ne postoji adekvatna dvorana za tu namjenu.

Kruna karnevalskih fešta je tradicionalni kotorski Karneval koji je održan 27. veljače, po sunčanom vremenu i uz prisutnost velikog broja građana Kotora i okolnih mjesta. U dugoj povorci bio je veliki broj maskiranih grupa, mažoretkinja, limena glazba i naravno Karneval, kojega su ove godine nazvali Lorenzo Fešta Absurdi. Njega su prisutni ispratili na put bez povratka, na Maceo, gdje mu je suđeno za sva nedjela tijekom protekle godine.

Pre identifikacijom suda Komunitade Kotsorske, dr. Franko Fjakitis, uz prisutnost okrivljenog Lorenca Fešta Absurdića, javnog tužioca, dr. Umbroza Spletkovića i branitelja, mr. Kurioza Odvjetnikovića, održao je glavni pretres i nakon riječi tužitelja i odbrane branitelja, proglasio Lorenca krivim za sva nabrojena nedjela, bez prava žalbe. Kazna se obavila spaljivanjem uz glazbu Marču Funebre.

Po završetku ovog spektakla, fešta se nastavila po pijacama i pjacetama Starog grada do ka-

sno u noć.

U povodu karnevalskih fešta i ove godine je izašla iz tiska Karampana satirični list - zrcalo naravi Boke ki je foliju broj 53 ima svega po malo i o svakome po nešto: od prologa Karampane, preko novosti iz Komunitadi, muljanskih i tivatskih refula, peraških freškina, botunada radio Skale, iza karnevalskih kulisa, ispod škota i jedara, Karampana vam spjegaje, poetskog kantuna, čakule šoto voće, ultimih škerca, mudrolija ispod batoća itd, niko nije pasao lišo.

Kotorani na Dubrovnik karneval festu

Za kotorske maskirane grupe već je postalo tradicionalno da tijekom karnevalskih fešta posjećuju i druge gradove. Ove su godine svoje iradapočeli posjetom Dubrovniku od 11. do 13. veljače. Kao što je i bilo najavljeno od strane Dubrovnik karneval festa (DKF), gosti drugog vikenda veljače u okviru ove manifestacije upravo su bili Kotorani. Njihov nastup na DKF-u organiziralo je Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, koje je od ove godine uspostavilo suradnju s organizatorima DKF-a. Hodom po Stradunu, kotorski su karnevalisti pokazali dubrovačkim gospođama i gosparima te njihovim gostima kako se to radi kod nas, tj. kako je nekada kotorska vlastela iravalkotorskim pjacama i pjacetama. Prije svega, kostimi rađeni od strane samih sudionika karnevalske grupe Karampana, u kojima su uložili puno truda, vremena i nadasve ljubavi prema feštama, a za kotorene se zna da žive do fešte do fešte. Ova dubrovačka fešta ostat će u lijepom sjećanju, prije svega zbog dobrog druženja i suradnje s organizatorima Dubrovnik karneval festa. Karnevalske grupe iz Vela Luke i Se-

Dubrovnik Karneval fest

nja, također su se pokazali kao odlični meštiri od maskara. Sotobraćo s njima u gradskoj kavani, gdje je fešta potrajala do kasno u noć, u tvrđavi Revelin, te na Pilama, gdje su domaćini pripremili zajednički ručak, ostat će nezaboravno druženje. Ukratko, što bi kotorski svijet znao reći, bilo je lijepo u gradu pod Srđom, uz jako dobru organizaciju i još bolji provod i druženje.

U okviru DKF-a organiziran je i natječaj zabavne glazbe na temu karnevalskih pjesama.

Pobjednik prvog Dubrovnik karneval festa je **Sebastijan Vukosavić** s pjesmom Karneval. I odlučio je tako stručni žiri na velikom finalu festivala zabavne glazbe, koji se održavao u sklopu jednomjesečne karnevalske manifestacije u organizaciji Udruge Dubrovnik Fest, a završio u subotu 5. ožujka u Culture Clubu Revelin.

Četrnaest finalista iz četiri kvalifikacijske večeri izvelo je autorske skladbe u borbi za pobjedničko mjesto. Stručni ži-

ri u sastavu: gitarist i producent glazbenog programa DKF-a prof. Ante Skaramuca, voditeljica i dirigent klapa i zborova prof. Maja Marušić, novinar i potpredsjednik HND-a Luko Brailo, radijski voditelj i glazbenik Nano Vlašić, splitski tekstopisac Zvonimir Stipčić Miš, pod predsjedanjem umjetničkog direktora DKF-a, maestra Đela Jusića, poznatoga hrvatskog i dubrovačkog skladatelja, prvo je mjesto i nagradu za najbolju interpretaciju dodijelio Dubrovčaninu **Sebastijanu Vukosaviću** i pjesmi Karneval. Glazbu i stihove napisao Božidar Božek, hrvatski skladatelj iz Kanade, a nagradu - pozlaćenu statuu, rad Steklarne Rogaska, pobjedniku je uručio gradonačelnik Dubrovnika Andro Vlahušić. Drugo mjesto pripalo je **Vinku Brautoviću** i pjesmi Najdra a ma kamaj, za koju je glazbu napisao Alan Lasić, stihove Davor Mojaš i aranžman Zlatko

Vlahušić, dok je treće mjesto osvojila **Paula Jusić** i pjesma

Spaljivanje Karnevala u Kotoru

Karnevala za koju stihove potpisuje Nedo Zuban, a glazbu Đelo Jusić Jr. Na završnoj večeri Festivala u Revelinsu pored četrnaest finalista glazbenog festivala nastupile i atraktivne samba plesačice, tiranski Metropolitan cirkus sa spektakularnim akrobatskim izvedbama, te orkestar i zbor iz Strumice s tradicionalnim makedonskim pjesmama. Pobjednicima Karnevalske regate koja je bila održana 19. veljače, svečano su dodijeljeni pehari, a festivalski after party nastavio se do ranih jutarnjih sati u prepunom Revelinu uz popularnu grupu Magazin.

Dubrovnik karneval fest svečano je zatvoren na Stradunu oproštajnim mimohodom karnevalskih skupina Strumica iz Makedonije, Pernik iz Bugarske, Ptuj iz Slovenije i akrobata Metropolitan cirkusa iz Tirane, a izvedena je i pobjednička festivalska skladba.

Međunarodna glazbeno-karnevalska manifestacija Dubrovnik karneval fest je tijekom

pet karnevalskih vikenda, od 4. veljače do 6. ožujka, Dubrovčanima i njihovim gostima predstavila preko tisuću karnevalista iz 21 grada iz 7 zemalja i gotovo 300 glazbenika iz više zemalja. Na manifestaciji je prvi put uspješno sudjelovala i najstarija karnevalska skupina Karampana iz Boke Kotorske, koja je s grupnom maskom Kotorska vlastita glazbenička zornog dočarala život kotorske gospode iz minulih vremena.

Kotorani na riječkom karnevalu

Mesopusna tradicija u riječkom kraju datira još iz prapovijesti. Pojavom građanstva, Mesopust se interpretira i kao Karneval, te postaje tradicionalan oblik zabave, opuštanja, reagiranja na život.

Karnevalski događaji grada Rijeke osebujan su spoj europskoga građanskog karnevala, prije svega venecijanskog i austrijskog te elemenata folklora i mitologije starih Slavena. Uro-

njen u stoljetnu tradiciju, Međunarodni riječki karneval zadnjih je godina gradu Rijeci, regiji i Hrvatskoj dao prepoznatljiv događaj i dojmljiv happeningom se odazivaju mnogobrojne maskare, organizirane karnevalske grupe, sudionici, gledatelji i mediji, te mnogobrojni uzvanici iz zemlje i inozemstva.

Na Riječkom je karnevalu ove godine sudjelovalo čak 107 grupa iz Rijeke, ostatka Hrvatske i bijelog svijeta, a u njima gotovo devet tisuća čudnovatih stvorenja, grad pod drevnim

Trsatom prve nedjelje mjeseca ožujka učinili su središnjom točkom karnevalskih i tome sličnih zbivanja od južne do sjeverne zemljine polutke.

Među zemljama u kojima se, izvan Brazila, održavaju najbolji karnevali našla se i Hrvatska, točnije karneval u Rijeci. Taj je izbor napravio Travel News Gazettea objavio Independent te je uvršten među 5 najboljih.

Riječki je karneval poznat i po raskošnoj dječjoj festivalskoj povorki koja se ove godine održala 26. veljače, dok je Međunarodna karnevalska povorka Kvarnerom prošla 6. ožujka.

Osim po zvončarima, Riječki je karneval poznat i po Meštru Toniju i Kraljici karnevala, koja se odabire kao uvod u karnevalska zbivanja. Kraljicom karnevala postaje najšarmantnija od nominiranih pripadnica koja promovira karneval tijekom njegova trajanja, a ove je godine to Ines Martinić. Riječki je karneval ove godine održan 28. put.

Suradnja udruge Festival Kotor i Riječkog karnevala traje više godina. Više maskiranih grupa iz Rijeke gostuju na ljetnome međunarodnom karnevalu u Kotoru, maskirane grupe iz Kotor na međunarodnom zimskom karnevalu u Rijeci. Kotorski karneval Riječa-

KOTORSKE BOTUNADE

“Skroji ti ga Đuro”

Piše:
Vlasta MANDIĆ

Eee, finili su Mare bali! Izgleda je sve pošlo šoto fondo. Ovakav kažin ti se može desiti samo u ovi naš inšenpijan i po malo suludan Kotor. Svako svakome kalumaje, rebumbaje, nebendaje, bruntulaje, cancaje, destregaje, štrigaje, nefermaje, fikaje, frnjokaje, in brokaje, inbruljaje, inpjantaje, inpicaje, inkapelaje... je li vam dosta? Nije dosta!? Ma vidi ti njega. Oćete li još? Evo vam ga još: kastigaje, žbatulaje, nađžontaje, paštroćaje... dosta, dosta, za svetoga Tripuna. Finalmente da vam je dosta, a mogla bi vam još špijegat. Amo sada lijepo isponova. Ove godine 2011, kao i svake do sada, imala sam pune ruke posla. Nisam patisala jerbo je sve, što se pasane godine dešavalo trebalo kontrolat, popisat, proštudirat i prezentat vam u ludu uru od Kotorskog karnevala. U uru kad se svaka porkarija može otkrit i slobodno

vam se u facu fikat, a da se, u ti moment, ne ofendite, nego se valjate od smijeha, perfin, sve dok ne popišate mudante. Vazda se smijemo onome drugome, jerbo sebe ne vidimo. Nije to lak posao. Od jutra do sutra bez ijednoga šolda. Za šolde i nije velika šteta ali što se tiče parlatine stvari stoje drugačije. Možeš parlat koliko oćeš, niko ništa ne abadaje, perke svako sve najbolje zna. Što je to, narode kotorski, svake godine sve više problema- ne mogu stizat. Lijepo sam htjela dići ruke od ovoga moga posla. Deboto, moram priznat da nas je svake godine, s ove druge bande, sve više, a s vaše bande sve manje. Teke smo se fino svi udružili, kao prava kotorska braća te smo napravili NLO organizaciju „Škuribanda“, pa udruženi sve bolje vidimo i možemo vas sve bolje ošervat i muštrat, a i meni, sirotoj, je lakše. Tu su, pored mene Karanpane i : Đuro coto, Tasija, Nane de la moda, Njunjo, Okijo, Mare Štramacera, Kate, Ivka, Marija, Đuro, Đordeta, Đovanin, Tonko, Stefko, Atilijo i svi drugi meštri bez kojih ne bi bilo ni karnevala ni maskenbalala. I ode su svi delozni na nas ali nam ne mogu ništa ni riječani, ni dubrovčani, a bogami ni talijani. Gledamo dolje, od vaše bande, sve je dobro odilo. Svake godine maskenbali sve bolji, maškaraje se i mlado i staro, perfin, i maškarane bebe u karocu. Baš smo bili kontenti i činjali smo roge našim konkurentina, s naše bande. Počelo se sa gospodskim maskenbalima u

našu Dojmi kafanu. Svi namuščani, intonani i kontenti su malo. Ali se regula znala! Muškardini u crna odijela ili u frakove / ako je kome ostao u bajulu/ ,kolarina –leptirica ili kravata. Crne crevlje izluštrane ki cklo. Šinjore u toalete od brokata, šantunga, tila, popelina. Maškare od salota, elegantne, koketne za učinjet čaroliju, smantat svakoga muškardina koji im je zapeo za oko, perfin i rođenoga muža. A mužika, taman koliko ti uvo može podnijet- da je čuješ i da možeš da pričaš i da se udvaraš ako te posreći. Meštar Stevo sa kunpanijom, kada rastegne harmoniku, dok mu oči brilaju, a brci se razmeću, gentilo se nakloni i krene ... tango argentino, bečki valceri, ingliš valceri od svake vrste, rumbe, sambe, polke, rašpe.... Nema ti tu plesanja na gomicu, nego kršteno - muški uva- ti žensku, stisne je preko pasa pa dva napred, jedan nazad. Zaokrene je preko ruke, i taman misliš odoše na pod, a on se izokrene kao toreador i u letu je obrne na drugu banduto ti je, jadan ne bio, tango pasionato- mortale. Malo po malo počeo se maskenbal guštat svima, pa je Dojmi postala mala. Brzo se napravio hotel Fjord. Ma kako je to bio lijepi hotel. Imao je, koliko mene pamet veže, veliku jednu salu, pa drugu, pa veliki hol i možete li zamisliti – noćni bar. Balalo se na sve bande, uza skale, niza skale... Znam, znam, zadesio vas je zemljotres, đavo ga ponio. I od tada pa do danas, kako vidim, nema se de balat u uru od maskenba-

la. Svaki put sam davala ordine – napravite hotel kakav merita prema Kotoru. Neka ima veliku, veliku salu de će išempijani kotorski narod balat i ludijat, a valjat će i za druge rabote. Neka ga škiciraju indijeri, a ne političari!

Nijanci ni jednu ordinu me niste poslušali. Ili ste bezočni narod ili meškinasti. Kažem ja -ovo ti je moja bela Karampana uzaludan posao. Što bi se reklo “skroji ti ga Đuro”. Samo se vi smijte! Doklen se vi smijete, od uha do uha, izrasle su drače i jablani u park od naše pokojne Slavije, a u park od našega famoznoga banja sve su salizali jalovinom. Ni travka da nikne. Kuća od naše maritime Jugooceanije iz vanka je siva i izđandana, iznutra mufa, paučina, šporkeca. A, brodovi?!?!?! Ni strva im se ne zna, kao da ih nikada nije ni bilo. A, imamo Bokešku mornaricu, nećeš đavola, od 1200 godina- de su oni, a?!?!? Bože mi prosti, ‘benti bokeške jedrenjake, brodove, perfin, sa svom posadom. Ma baš ste me fotali. Druge krolamente vam neću ni pominjat, jer će mi se karta zastidjet. Još se

smijete, a ura je za plakat. Dobro mi zbori šinjora Nane de la moda: Naši su ti prvi za olajat jedan drugoga. I to svojega, jer to ti je najveći gušt. Ako je stranijer nema gušta jer mu ne poznaješ pozadinu tj. famelju. Sabije ga u rupu da mu se ni vrh nosa ne vidi. Da ne može rešpirat, nego neka se davi, majku mu njegovu. Kada se treba isprsit svi bjež u mišju rupu, ‘benti Karampanu. A možda sam i ja za sve kriva? Puno sam vas razmazila, hm!?

Pina: Ane, što ti tata radi u spavaću. Sve nešto rebumba je, varda, udara prozorima, ma baš čini veliki burikan.

Ane: Nemoj mi ništa zborit. Od kada smo pasali u Novu godina nešto mu je udarilo u šufit. Više nije isti.

Pina: A kako će biti isti, ja dna ne bila, kada je pasao 90g. Ufatila ga je skleroza.

Ana: Jes. Dođe mu moment kada ne zna što zbori i čini. Jedno jutro čim otvori oči počne udarat po kući sa baketom, kao da je Kapo od karnevala. Drugo jutro evo ti ga sa kartom i lapisom. Ja ga pitam: De ćeš? A on mi kaže: Kako

de? Pazi što radiš i zboriš. Ja sam Karampana i svršit ćeš u folj, samo ako što zabrljaš. Treće jutro je sasvim bistar, kao da mu je 20 godina. Tako ga drži deset dana, pa onda ga ponovo ufati furija. Ili je Napoleon ili Cezar, pefin se sjetio i Hanibala.

Pina: Vidi ti njega!? Bira velike položaje i persone. Ima šesta za rukovodeća mjesta. Nije on toliko ni sklerotičan. Da znaš kada pričam s njim svaka mu je na mjesto.

Ana: Da ne čini ove makakade ne bi bilo problema....tata, dođi! Napravila sam ti šug od naranče, moraš popit medizinu. Došla je šjora Pina. Dođi!

Pina: Dobar dan šjor Đuro. A, kako ste mi? Eto vas ko mladić.

Đuro: Mučite šjora Pina! Ne rugajte se samnom. Ja sam bio u vaše godine, a ko zna očete li vi u moje!?

Pina: Nisam vas mislila ofendit. Nego čula se iz sobe velika buka, kao da se nešto oburda lo.

Đuro: Sve se po malo oburdaje, pa nije ni čudo da se čuje buka.

Ana: Tata, evo popi još ove

Kafana Dojmi 1905.

IMAĆEMO RIVU TRINKE NOVU, JOŠ SAMO TOKA
DA KOJI VAPOR UZ NJU VIDIMO

Karampana

ZRCALO NARAVI BOKEŠKIJEH

LIJEPA 28. NOVEMB

1992, 5. MESSA 1992

IZDOPISNA: KAMO ZAVRŠTE
BURE U ZAVRŠNIM DIOVIMA

Godina: Čekanja na
obnavu

Adresa: Zagatana
sa blok
opkom

Broj: Ne vidi se od
velikih proje-
kata i planova

dvije pilule, koje ti je doktor poslao.

Duro: Neka ih on pije, ja neću. Što on misli da sam ja lud. Kada ih popijem, padne mi život, sav se omlitavim i samo bi kunjao. Sjedim inkrepit, kao oni iz Dobrote. Čini mi se da bi bolje njemu pasali. Kada s njim pričam gleda u stranu, a vrh nosa mu mrda.

Pina: Alamote malo učinjet promaju. Ane, što ove godine nisi bila ni na jedan maskenbal?

Ane: Ja ti više nemam vremena za te ludece. Radim od 9 do 5 popodne. Cijeli sam dan na nođe, a šef nas cijelo vrijeme drži pod oko. Nemam kad ni marendat. Kada dođem doma već je mrak i onda letim po kući pripremam večeru i ručak za sutra. I to sve za mižeriju od solada. Život od kučka.

Pina: Zato ti i služe maskenbali da se malo razabereš, jadona ne bila. Ja sam ti bila na sve maskenbale u Kotor i van Kotora.

Ane: De van Kotora?

Pina: Bome u hotel od 5 zvjezdica "Splendid" u Budvi.

Ane: I ti si odila u Budvu?

Duro: A, što ne bi odila. To ti je otel nad otelima. Kada akoštaš makinom, ispred ulaza od otela, sačeka te đovano to sav đustan u crveno-zlatnu robu. Otvori ti vrata i odvede makinu u garažu, a ti sa kompanijom ulaziš kroz ringšpil

vrata. Kažu mi da se možeš okrećat doklen te volja. Kada se tu izdivertiš ulaziš u carske sale, sve sija od luša i belece. Tavulini i kalijerge obučeni u bijelu robu sa velikim fjoketama, kandelijeri lampaju- kao za vrijeme Franja Josipa. Milina, tako mi kažu.

Ane: Tata, oklen ti to sve znaš. Pun si škeraca, a nije te volja živjet, a? Svako jutro me

did"-a, a drugi u Dobrotu, u Mjesnu zajednicu. Svaka banda kaže da je bilo nezaboravno.

Ane: Za pravo i reć, u Kotor i nemaš hotela evo već 15 godina. Onda ti je svejedno činiš li ga u Risan, Markov rt ili Budvu. Čini se i da nam ne treba. Niko ništa i niti iko ikoga išta pita. Svi se sjete hotela kada dođe ura od maskenbala. Prije i potla nijanka – guć.

Duro: Dosta više majku vam komunističku. Sutra u 5 ura, poslije pižolota, zakazujem sjednicu Komiteta u magazin kod Zoreca sa jedinom tačkom - Bratstvo i jedinstvo naroda kotorske komunitadi. De sam ja potrošio 50 godina mukotrpnog rada, da vas ujedinem u dobru i zlu? Sve ono što sam vam napisao na početku ovog folja sve je tačno i još bi trebalo nađontat. Sutra svi na raport. I vas dvije... Uvijek si nam mila bila domovino naša mila

pita kada će ga Bog pozvat u gornje dvore, a vidi mi ti njega.

Duro: Dok me ne pozove valja mrdat. Imam ja još za učinjet neka posla.

Pina: Svaka vam je na mjestu. Kao da ste bili tamo. Nego čula sam da je pukla baketa. Maškarana komunitat se raspukla na dvije bande. U istu noć su napravili dva maskenbala, jedan u Budvu u "Splend-

Jugoslavijo, Jugoslavijo, jedan dva, jedan dva....mi smo vojska Titova...ah,ah, nemam više force.. baš mi se prispalo..

Pina: Što je ovo Ane moja? On ti je i dementan, a možda ima i Parkinsa?

Ane: Pa mi samo reci da mi je lako sa njim. Ovo je novi lik-drug Tito.

Pina: A, možda se i pretvara, stari lisac?!?!?

MANIFESTACIJA POSVEĆENA NAJLJEPŠEM
CVIJETU BOKOKOTORSKOG ZALJEVA

Božanski cvijet kamelije

U jedinstvenom
ambijentu
Bokokotorskog
zaljeva –
najljepšega
prirodnog
amfiteatra na
Mediterranu, u
specifičnoj
mikroklimi, u
podnožju brda
Vrmac, danas
bogato uspijeva
kamelija - cvjetni
simbol Kotora.

Pripremila:
Marinela POPOVIĆ

U malome bokeljskom mjestu Stoliv, nasuprot Perastu, već dugi niz godina, tijekom ožujka i travnja, održava se tradicionalna turističko-promotivna te kulturno-zabavna manifestacija **FEŠTA KAMELIJA**.

Održava se u slavu božanske cvjetnice kamelije, koju je na ovim prostorima krajem XVIII. stoljeća, s putovanja po Dalekom istoku, u znak

ljubavi i vjernosti svojoj dragoj, donio jedan pomorski kapetan.

U jedinstvenom ambijentu ovog dijela Bokokotorskog zaljeva - najljepšega prirodnog amfiteatra na Mediteranu, u specifičnoj mikroklimi podno brda Vrmac, danas bogato uspijeva kamelija - cvjetni simbol Kotora.

Bogat i autentičan program realizirali su vrijedni entuzijasti iz MZ-a Stoliv i članovi Udruženja Kamelijak koje djeluje još od 1919. godine, na

čelu sa Romeom Mihovićem, predsjednikom.

Fešta je počela umjetničkim modnim performansom u trgovačkom centru Kamelijai Kotoru, 18. ožujka, pod nazivom **Korakom stotinu godina** u okviru kojeg su mladi modni kreatori i stilisti prikazali modne trendove i frizure od kraja XVIII. stoljeća do danas, uz adekvatnu glazbu toga vremena.

Poznata **Izložba aranžmana i radova od cvijeta kamelije**, koju svake godine

Dolazak kapetana sa kamelijom

Bal kamelija

pripremaju vrijedni uzgajivači kamelija u nekom od poznatih izložbenih prostora Kotora ili drugih gradova Crne Gore, ove godine je 25. ožujka postavljena u prostorijama Istorijaskog arhiva u Kotoru. Izložbu je otvorila akademska slikarica, gđa Tina Bulatović. Kreatore najbolje ocijenjenih radova od strane stručnog žirija - Prijateljske Kampanije sv. Marije i Kutije sa kamelijama kao i sve ostale radove, organizator je adekvatno nagradio.

U okviru **središnje manifestacije, 27. ožujka**, na obali Stoliva, upriličeno je svečano otvaranje ovogodišnje Fete kamelija 2011. Feštu je ispred Sekretarijata za kulturu i društvene djelatnosti općine Kotor otvorila gđa Ljiljana Jovović.

Malim igrokazom, kojim se dočarao ambijent i ondašnje vrijeme kada je ovdje donesena prva sadnica kamelije, započeo je bogat kulturno-umjetnički, zabavni i rekreativni program uz sudjelovanje izvođača i građana iz Kotora, Tivta i drugih krajeva Crne Gore.

Kako je kamelija, po preda-

nju, ovdje donesena iz Japana, organizator je s posebnim senzibilitetom odao poštovanje stradalima u trage-

diji zemljotresa i tsunamija koji su pogodili Japan. Crveni i bijeli baloni vinuli su se u nebo, noseći cvijet kameli-

Centralna proslava u Stolivu

Aranžman sa izložbe

je.

U Domu kulture Niko Bilaferna u hotelu Vrmac na Mar- za ovu prigodu, prenesena je Izlo ba aran mana i radova dđ večeri za pamćenje, pro- cvijeta kamelija koje postav- glašena je ovogodišnja **Dama kamelija** - povjesničarka umjetnosti i modna kreatori- ca, gđa **Anastazija Mirano- radovi** najboljih učenika osnovnih škola Drago Milovi- vić. Vijencem od kamelija iz Tivta, Veljko Drobnijak izi simbolično je okrunjena od Risna, Nikola urkoviz Ra- strane gđe Milene Radojević, danovića te Zavoda za rehabi- prošlogodišnje Dame kameli- taciju djece s poreme ajemja- ka su ha i govo iz Kotor. Program Uz mediteranski ambijent, obogaćen brojnim cvjetovima i kreacijama od kamelija, or- ganizator je pripremio bogat su upotpunili mladi glazbeni- i kreacijama od kamelija, or- gani- zator je pripremio bogat kulturno-zabavni program u kojem su sudjelovali: plesna grupa Bokeljske mornarice igrama iz Boke, operska pje- vačica prof. Aleksandra Do- briša te članovi plesne škole Buena vista Kotor. Za ugo- dnu atmosferu i ples potrudila se naša poznata grupa Montenegro singe to je bila prigoda i za javnu dodjelu nagrada i priznanja najboljim aranžerima i sudionicima ovogodišnjeg programa, vla- sniku najljepšeg cvjetnjaka ove godine. Milanka Vranić dobitnica je nagrade za naj- ljepši cvjetnjak, a najboljim aranžmanom proglašeno je

Prijatelj, autora Matije Mi- hovića. Drugi jemjesto osvo- jio Kampanjio sv. Mar- a- ra Darka Đurovića i Marka Markovića, a treće je mjesto zauzeo aranžman Kutija od- ka melija koji je pripremila knji- žara ekspir

Sretni dobitnici bogate lu- trije obogatit će svoj cvjetnjak sadnicama raznolikih i vri- jednih kamelija.

Koncert naših mladih glazbenih stvaralaca organi- zator tradicionalno svake go- dine realizira u suradnji sa Školom za osnovno i srednje muzičko obrazovanje. I ove godine, 8. travnja, koncertna dvorana muzičke škole Vida Matjan- crkva sv. Duha, bit će mjesto gdje će organizator cvijetom kamelija poželjeti plodan i uspješan glazbeni put najboljim učenicima ove škole.

Manifestacija Fe ta kamelija završava 1. svibnja natjeca- njem ribara drvenim barka- ma i jedrilicaarskom regatom u akvatoriju Stoliva, pod na- zivom **Camelija Trophy**.

Ova, po svom sadržaju, je- dinstvena manifestacija, me- dijski vrlo popraćena, daje značajan doprinos unapređe-

Uz mediteransku pjesmu nove kotorske klape Grotta koja se ovom prilikom premi- jerno predstavila javnosti, brojni posjetioi ove pučke fešte mogli su uživati u degu- staciji morskih specijaliteta - dagnji na buzaru i crnog vi- na.

Tradicionalni **Bal kameli- ja**, s izborom Dame kamelija,

NOGOMETNI KLUB HAJDUK

Hajduk ž

**HAJDUK JE PUNO VIŠE
OD NOGOMETNOG
KLUBA, ZA HAJDUK SE
ŽIVI, A NE SAMO
NAVIJA. HAJDUK JE
EMOCIJA, LJUBAV I
STRAST A NE SAMO
NOGOMETNA IGRA. ZA
HAJDUK NAVIJAJU SVE
OBITELJSKE
GENERACIJE I DRŽE TU
LJUBAV KAO SVETINJU.**

Priradio
Dario MUSIĆ

Višeminutnim vatrometom na stadionu Poljud, koji je praćen istodobnim vatrometom iz svih splitskih gradskih četvrti, u ponoć 13. veljače 2011. označen je početak glavnog obilježavanja rođendana Hajduka, koji je utemeljen 13. veljače 1911. na poticaj skupine splitskih studenata, Fabijana Kaliterne, Lucijana Stelle, Vjekoslava Ivani-

ševića i Ivana Šakića, koji su u to vrijeme studirali u Pragu i donijeli prvu nogometnu loptu uz Split. Na inicijativu Vladimira Šora i profesora Josipa Barača, klubu je dato ime HAJDUK, ime kojega do danas ponosno nosi. U ono davno vrijeme s početka prošlog stoljeća, „balun“ je brzo osvojio Splitsku. Na Krajevoj njivi (u splitskom žargonu ne kaže se kralj nego kraj), vježbalištu austrougarske vojske, prostor uz staru Gradsku plinaru, kasni-

je poznatom kao Stari plac, svakodnevno se vježbalo. Na tako primitivnom igralištu radilo se punih osam godina. Već od 1923. uslijedile su promjene koje se nastavljaju 1926. Po završetku Drugoga svjetskog rata 1949., započeti su pozamašni radovi na preuređenju Starog placa. Deset godina kasnije, pjeskoviti teren zamijenjen je travom i sagrađene su montažne tribine. U ovom je izgledu Stari plac ostao sve do 1979. godine. Na tom proslav-

PROSLAVIO STOTI ROĐENDAN

ivi vječno

ve utakmice protiv Calcija do današnjih dana, pet je „zlatnih generacija“ izrastalo na Starom placu i Poljudu. Godine 1912. Hajduk je odigrao svoje prvo gostovanje i to u Zagrebu protiv nogometnog kluba HAŠK i izgubio 3:2. Broj susreta koje je Hajduk igrao u to vrijeme nisu samo povećavali snagu kluba nego i financijsku stabilnost. Godine 1923. Hajduk je prvi put igrao u ligi Kraljevine Jugoslavije, ali bez većeg uspjeha. U organizaciji gradskih vlasti, Hajduk je otišao u Sjevernu Afriku gdje je klub postigao svoj prvi veliki rezultat i stekao svjetsku reputaciju. Na ovoj turneji Hajduk je dobio svoj prvi međunarodni susret (Hajduk - Marseille 3:2). Niti jedan drugi događaj nije mogao privući toliku pozornost građana Splita kao što je bio ovaj veliki uspjeh njihova kluba. Skoro cijeli Split se toga dana našao u gradskoj luci sa željom da pozdravi igrače Hajduka na njihovu povratku kući. Susreti Hajduka i sve stvari vezane za klub predstavljale su glavnu temu za razgovor svih građana u gotovo svakom kutku grada.

U 1924. godini cijela postava Hajduka, osim golmana koji je bio Talijan, igrala je za nacionalni tim. Zahvaljujući velikim rezultatima zabilježenim u domaćim i međunarodnim susretima, Hajduk je postao inspiracija za

mnoge autore, naročito pjevače. Ipak najpoznatija skladba o Hajduku je Kraljica baluna - opereta koju je napisao Ivo Tijardović u čast 15. obljetnice Hajduka. U 1927. godini Hajduk je osvojio svoju prvu šampionsku krunu, 1929. drugu. Godine 1931. Hajduk je posjetio Sjedinjene Američke Države u okviru proslave 20. godišnjice osnutka kluba. U 1941. godini Hajduk je osvojio i prvenstvo Banovine Hrvatske. Tijekom Drugoga svjetskog rata svi Hajdukovi igrači igrali su za Jugoslavenski tim protiv saveznika.

Poslije Drugoga svjetskog rata Hajduk je nastavio igrati u Jugoslavenskom prvenstvu i kupu. Godine 1946. Hajduk je osvojio Prvenstvo Hrvatske. Hajduk je 1948. - 1949. posjetio Australiju i tako postao prvi klub iz Jugoslavije koji je igrao na svim kontinentima. Godine 1950. Hajduk je osvojio prvenstvo Jugoslavije bez izgubljenog susreta. Niti jedan klub nije uspio postići takav rezultat. Priča o Hajduku i njegovim velikim pobjedama nije potpuna bez TORCIDE. Teško je uopće pričati o nogometnom klubu, a bez spomena na njegove navijače. Ali priča o navijačima Hajduka i njihovu bodrenju mogla bi trajati danima. Torcida je navijačka skupina Hajduka (nazvana po brazilskim navijačima) osnovana 1950. uoči nogome-

ljenom igralištu nicali su brojne generacije vrsnih nogometaša, odigrane mnoge nezaboravne utakmice i proslavljeni veliki trijumfi splitskog prvoligaša, pisana bogata povijest koja će trajno nadahnjivati sve generacije igrača i prijatelja Bijelih.

Prva službena utakmica odigrana je protiv lokalnog Calcija pobjedom od 9:0. Prvi pogodak za Hajduk postigao je Sime Raunig i to, kako kaže priča, ko-

tne utakmice s Crvenom Zvezdom. Splitski studenti predvođeni Vjenceslavom Žuvelom, koji su studirali u Zagrebu, željeli su napraviti tada neviđen spektakl kako bi pomogli svojim ljubimcima i u tome su uspjeli. Hajduk je 29. listopada 1950. pobijedio Zvezdu rezultatom 2:1, pobjedonosnim zgoditkom legendarnog igrača Hajduka, Bože Brokete. Slavlje je bilo neopisivo. Te je sezone momčad Hajduka osvojila prvenstvo bez ijednog poraza, što je do danas ostao nenadmašeni rekord. TORCIDA nije organizacija koja djeluje samo u Splitu nego i u svim dijelovima Lijepe naše, ali i u mnogim gradovima svijeta. Hajduk, usporedo s Torcidom, ima i klubove navijača u cijeloj državi i van nje.

Svoju šestu titulu prvaka osvojio je 1952. godine. Između 1954. i 1966. Hajduk nije postigao veći rezultat u prvenstvu. Odigrao je 3 finala Kupa, ali nijedan nije osvojio. U sezoni 1966./1967. Hajduk je napokon osvojio Jugoslavenski kup i dodao ga u svoju zbirku trofeja. Ovo je bila i prva sezona u kojoj je Hajduk igrao u Kupu UEFA-e. Od 1970. do 1980. godine bilo je razdoblje zlatne generacije Hajdukovih igrača. Ta generacija je napravila najbolje rezultate u povijesti kluba. U ovom je razdoblju Hajduk bio vrlo uspješan u europskim natjecanjima. Najveći je uspjeh postigao 1972. - 1973. kad je došao do polufinala Kupa pobjednika kupova.

Godine 1979. Hajduk se preselio na novi stadion Poljud. Između 1980. i 1991. Hajduk je osvojio još 3 nacionalna kupa (1984., 1987. i 1991.). Hajduk je ponovio svoj najveći europski uspjeh i ponovo je igrao u polufinalu Kupa UEFA-e u sezoni 1983./1984. Hajduk je osvo-

jio svoju prvu titulu prvaka u Hrvatskoj 1992. Titula je bila vrlo važna, jer je to bilo prvo prvenstvo u Republici Hrvatskoj. 1992./1993. Hajduk je osvojio Hrvatski kup, a 1993./1994. i titulu prvaka. Kao nacionalni prvak ili pobjednik Kupa, Hajdukovi igrači su osvojili i Superkup (1992., 1993. i 1994.). U sezoni 1994./1995. Hajduk je osvojio i Državno prvenstvo i Kup, pa automatski time i Superkup. Nakon toga je nastupio malo duži post kad smo kod trofeja, jer je vladao drugi klub u Hrvatskoj, a to je bio Dinamo. Unatoč Dinamovoj nadmoći, Hajduk je uspio osvojiti Kup 2000. godine, da bi ipak 2000./2001. osvojio i dugo očekivano Prvenstvo. Taj se događaj čekao dugih šest godina i napokon se dočekao. Proslava je bila nezapamćena s čak 150 000 ljudi koji su slavili na Rivi... Državno je prvenstvo osvojio u sezonama 2003./2004. i 2004./2005.

Pet godina bez trofeja Hajduk je prekinuo osvajanjem kupa Hrvatske u svibnju 2010. godine, petog kupa, prvog nakon 2003.

Iz brojnih generacija Hajduka iznjedrila su četvorica najboljih trenera u povijesti: Luka Kaliterna, Slavko Luštica, Tomislav Ivić i Ivan Katalinić kao najtrofejniji, a jednako tako kao najbolji predsjednik kluba bio je Tito Kirigin, u čijem su se društvu našli i Nandan Vidošević i Branko Grgić zbog velikih uspjeha i broja osvojenih trofeja kluba u njihovom mandatu.

Najviše europskih utakmica u dresu Hajduka odigrao je Vedran Rožić, čak 49, dok je najbolji strijelac Zlatko Vujović, s 19 postignutih golova.

S ponosom se slavi 17 titula državnog prvaka osvojenih u tih prvih 100 godina, 14 titula osvajača Kupa, slavne ge-

neracije kluba s istim ponosom slave prvi gol kojeg je za Hajduk 1911. godine postigao Šime Rauning pa do svih onih 729 golova najboljeg strijelca u velikoj povijesti kluba Franje Matošića ujedno i rekordera po broju nastupa za Hajduk sa 739 utakmica na kojima je ulazio u igru za voljeni Hajduk.

Zvao se Božidar Soldo ili barba Soldo, kako su ga zvale brojne generacije igrača, maser Hajduka, sastavni je dio ove priče o stotoj obljetnici Hajduka. Bio je najomiljeniji čovjek kojeg je Hajduk ikad imao. Došao je u Hajduk 1935. i živio s Hajdukom i za Hajduk do svoje smrti 1983. Bio je dobri duh Hajduka.

Torcida je Hajduku za rođendan priredila veličanstvenu proslavu. U Dubrovniku je organizirala karosel automobilima po gradu, mimohod Stradunom te neviđenu bakljadu na zidinama kojom su osvijetlili cijeli stari grad s nekoliko stotina bengalki. Na ulazu u Skradin, u čast Hajduka sadile su se mladice

počelo.

Ovakve proslave rođendana nekog kluba u Hrvatskoj još nije bilo, a navijači „Bilih“ će reći da tako skoro ni neće biti. Utkmica protiv Slavije iz Praga na Poljudu je obilježila 100. rođendan Hajduka. U spektakularnoj atmosferi prepunog Poljuda, Slavija je slavila rezultatom 2:0.

Osnivači Hajduka

maslina. I na kninskoj tvrđavi priređena je bakljada... nije slavio samo Split, Dalmacija i Hrvatska, nego cijeli svijet, od Punta Arenasa u Čileu pa sve do Australije, svugdje gdje ima naših ljudi kojima srce kuca za Hajduk. Torcida je proslavila stoti rođendan Hajduka u Pragu, u pivnici Flek, tamo gdje je sve nekoć davno

Zašto je Hajduk jedan i jedinstven? Hajduk ima sto godina; Hajduk nikad nije ispao iz Prve lige; Hajduk je oduvijek nosio isto ime; Hajduk je ostao vjeran svojem gradu i puku; Hajduk je proživio razne režime: Austro-Ugarsku, kraljevinu Jugoslaviju, talijansku okupaciju, NDH, Titovu Jugoslaviju i dočekao svo-

ju Hrvatsku; Hajduku je posvećena opereta „Kraljica lopate“ i TV serijal „Velo misto“, također stotinjak pjesama; Hajduk ima najvatrenije i najodanije navijače; Hajduk je jedini u Hrvatskoj postao prvak bez izgubljene utakmice (1950.); Hajduk ima najljepši stadion u ovom dijelu Europe; Hajduk je prvi od naših klubova igrao na svim kontinentima... Hajduk je u bivšoj Jugoslaviji jedini osvojio uzastopno pet kupova... Moglo bi se još nabrajati, iznositi stotinu detalja iz burne prošlosti splitskog kluba, ali je najbitnije da je rijetko koji klub u svijetu toliko srastao sa svojom sredinom, ali i da je Hajduk udario Splitu kozmopolitski timbar više od bilo koje druge aktivnosti.

To je Hajduk, klub za koji se živi, za koji su svi spremni dati „i dušu i tilo“. Poseban klub zaslužuje i posebnu feštu, zato će se proslava 100 godina Hajduka dugo pamtili.

Prvi put u Crnoj Gori, nakon raspada SFRJ, gostovao je nogometni klub Hajduk. Dana 16.6. 2007. u organizaciji Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore iz Kotora, FK „Bokelj“, uz pomoć župe Sv. Matej, a pod pokroviteljstvom Grada Splita (voditeljice HMI-e Branke Bezić Filipović) i Ina-e Crna Gora. Na gradskom stadionu u Kotoru u prisustvu tisuću gledatelja, ljubitelja Hajduka, igrala se utakmica veterana Bokelja i Hajduka. Meč je bio revijalnog karaktera, ali dolazak veterana Bilih imao je sociološke, kulturološke i političke konotacije. Torcida je proslavila stoti rođendan Hajduka u Pragu, u **pivnici Flek**, tamo gdje je sve nekoć davno počelo.

HAJDUČE - SRETAN TI 100-ti ROĐENDAN !!!!

&

60

godina Hrvatske matice iseljenika

Piše:
Željko HOLJEVAC

Hrvatska matica iseljenika osnovana je 12. veljače 1951. pod nazivom Matica iseljenika Hrvatske kao kulturno-prosvjetno društvo sa zadaćom održavanja kulturnih veza između iseljenništva i domovine.

U Zagrebu je održana 12. veljače 1951. osnivačka skupština Matice iseljenika Hrvatske (MIH), koja danas nosi ime Hrvatska matica iseljenika. Za prvog predsjednika Matice izabran je dr. Zlatan Sremec iz Gradišta pokraj Županje, a potkraj 1951. pokrenut je časopis Matica koji izlazi kao mjesečnik već 60 godina.

Povijest hrvatskoga naroda neodvojiva je od povijesti iseljavanja s prostora koje su Hrvati naselili u sedmom stoljeću. Tijekom posljednjih

pola tisućljeća bilo je nekoliko velikih iseljeničkih valova. Već sredinom 16. stoljeća selidba hrvatskoga stanovništva pred prodorom Osmanlija prema današnjemu austrijskom Gradišću i drugim odredištima zadobila je masovne razmjere. Drugi veliki val iseljavanja dogodio se potkraj 19. stoljeća i početkom 20., kada je porast stanovništva u hrvatskim zemljama bio brži od gospodarskog i društvenog preobražaja, zbog čega se mnogobrojna radna snaga samo djelomično mogla zaposliti u svome zavičaju. U potrazi za boljim životom mnogi Hrvati su odlazili u prekomorske zemlje, osobito u obje Amerike i Australiju, zatim u Južnu Afriku, na Novi Zeland i drugdje. Odlazili su „privremeno“ i na „zaradu“, a zapravo su mnogi u svijetu ostali trajno. Treći veliki iseljenički val zabilježen je u drugoj po-

lovici 20. stoljeća. U to je vrijeme veliki broj Hrvata napustio domovinu i otišao u zapadnu Europu, uglavnom u Zapadnu Njemačku, na tzv. privremeni rad. Do uspostave samostalne Hrvatske u

Zgrada HMI u Zagrebu

Nikola Jelinčić sa djelatnicima HMI

Domovinskom ratu na početku 1990-ih godina u svijetu je postojalo i mnogobrojno hrvatsko političko iseljeničtvo koje se sustavno opiralo polustoljetnoj komunističkoj vladavini u domovini.

Matica iseljenika Hrvatske osnovana je kao kulturno-prosvjetno društvo sa zadatkom održavanja kulturnih veza između iseljeničtva i domovine.

Izbijanje dugotrajne gospo-

darske krize poslije Titove smrti i popuštanje političke stege u drugoj polovici 1980-ih godina najavili su nove perspektive i za MIH. Sve više se javno govorilo i pisalo o tome da iseljeničtvo i domovina imaju zajednički znanstveni i umjetnički interes, da postoji pisana riječ i izvan kruga domovinske književnosti, da je budućnost suradnje s iseljenicima u brzom i živoj društvenoj komunikaciji i slično. Posljednjih godina socijalističke Hrvatske došlo je i do integracije Centra za istraživanje migracija i narodnosti iz 1984. i Zavoda za migracije i narodnosti pri MIH-u u Institut za migracije i narodnosti, koji pod tim imenom postoji od 1987. i danas izdaje znanstveni časopis *Migracijske i etničke teme*.

Državno osamostaljenje Republike Hrvatske na početku 1990-ih godina nije samo

omogućilo promjenu imena Matice iseljenika Hrvatske u sadašnju Hrvatsku maticu iseljenika (HMI), nego je polustoljetnoj Matici otvorilo put prema svim aspektima suradnje s hrvatskim iseljeničtvom i hrvatskim manjinama u Europi i svijetu. Zakonom o HMI-ju od 28. prosinca 1990. i Statutom HMI-ja od 6. veljače 1992. uređen

etničkih grupa i radnike na radu u inozemstvu te njihove potomke i članove njihovih obitelji. Matica je ovlaštena nabavljati nošnje i druge materijale važne za očuvanje nacionalnoga identiteta. Ona može organizirati ekskurzije i priređivati znanstvena, stručna i popularna predavanja za iseljenike, pripadnike hrvatskih etničkih grupa i

Maruna (2000. - 2003.), Nikola Jelinčić (2003. - 2006.), Katarina Fuček (2006. - 2008.), Danira Bilić (2008. - 2009.) i Katarina Fuček (od

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore je odmah nakon svog osnutka u prosincu 2001. godine uspostavilo kontakt sa HMI i posjetom tadašnjem ravnatelju Borisu Maruni, poznatom hrvatskom pjesniku, uspostavilo suradnju, koja se veoma uspješno odvija do današnjih dana a posebno sa odjelima u Splitu, Dubrovniku, Rijeci i Puli. Uvijek će se pamtiti veličanstvena prezentacija kulturnog naslijeđa Boke kotorske koje je naše društvo prezentiralo u Zagrebu 2003. godine u okviru Tjedna hrvata iz Crne Gore.

je Matičin djelokrug. Matica izdaje časopise, knjige i druga sredstva informiranja i komuniciranja. Ona organizira posjete iseljenika i pripadnika hrvatskih etničkih grupa te njihovih potomaka i članova njihovih obitelji domovini, zatim posjete iseljenicima, iseljeničkim organizacijama i hrvatskim etničkim grupama. U organizaciji HMI-ja mogu se održavati kulturne, umjetničke i sportske priredbe značajne za iseljenike, pripadnike hrvatskih

radnike na radu u inozemstvu, te njihove potomke i članove njihovih obitelji, o pitanjima značajnim za iseljeničtvo i hrvatske etničke grupe.

Hrvatsku maticu iseljenika danas vodi ravnatelj u suradnji s Upravnim odborom koji ima predsjednika i četiri člana. U posljednjih 20 godina na čelu HMI-ja nalazile su se sljedeće osobe: Boris Maruna (1990. - 1992.), Vinko Nikolić (1992. - 1993.), Ante Beljo (1993. - 2000.), Boris

2009.). HMI ima osam ustrojbenih jedinica: Odjel za kulturu s Odsjekom za hrvatske manjine, Odjel za školstvo, znanost i šport, Odjel za nakladništvo, Informacijski odjel za iseljeničtvo, Odsjek za iseljeničke baštine, Odjel za marketing i promociju, Odjel za pravne i opće poslove i Odjel za financijske poslove.

Povezujući domovinsku i iseljenu Hrvatsku, HMI izdaje mjesečnik Maticui godišnjak Hrvatski iseljeni ki zbor, organizira događaje poput Tjedna hrvatskih manjina i ljetnih škola hrvatskoga jezika i kulture, priređuje specifične folklorne, sportske, informativne, umjetničke i druge programe namijenjene iseljeničtvu i hrvatskim manjinama, prikuplja građu za budući Muzej hrvatskoga iseljeničtva u Zagrebu i obavlja srodne poslove, a ima podružnice u Dubrovniku, Splitu, Puli, Rijeci, Zadru i Vukovaru.

NAŠ DOM JE NAŠA BUDUĆNOST.

UZ PBZ STAMBENI KREDIT:

**AKCIJSKA KAMATNA STOPA, FIKSNA ZA PRVU GODINU,
JOŠ POVOLJNIJI UVJETI ODOBRENJA I KORIŠTENJA.
ZATO ŠTO ŽELIM OBLIKOVATI SVOJU BUDUĆNOST.**

Gradite budućnost uz pouzdanog partnera, jedinu veliku banku koja u protekle dvije godine nije jednostrano podizala kamatne stope na postojeće kredite. Iskoristite novu generaciju stambenih kredita uz akcijsku kamatu, fiksnu za prvu godinu otplate kredita, za kredite uzvraćene do 31. ožujka 2011. Poslodno povoljni uvjeti za mlade do 40 godina uz kamatnu stopu 6,5% godišnje, fiksnu, za prvu godinu otplate kredita (LKS* 6,94%).

PI 6% je izračunat uz najnižu referentnu i najnižu stopu otplate

 PRIVREDNA BANKA ZAGREB
Mislimo unaprijed s Vama.

PBZ
stambeni krediti

POSLOVANJE **INTESA** **SINIGLIO**

CRNOGORSKI GOSPODARSTVENICI NA 8. MEDITERANSKOM
SAJAMU ZDRAVE PREHRANE U DUBROVNIKU

Ukusi i mirisi MEDITERANA

Piše
**Nila Miličić
VUKOSAVIĆ**

Uz nazočnost gradonačelnika Dubrovnika Andra Vlahušića, generalnog konzula Hrvatske u Crnoj Gori Bože Vodopije, gospodarstvenika te kulturnih i javnih radnika iz zemalja učesnika, Sajam je svečano otvorio Frano Skokandić, zamjenik župana Dubrovačko-neretvanske županije.

Na 8. međunarodnom sajmu zdrave hrane, ljekovitog bilja i zelenog poduzetništva, koji se od 24. do 27. travnja održao u najprestižnijem hotelu Valoma Lacroma u Dubrovniku, okupilo se ove godine više od 250 izlagača iz Hrvatske, Italije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Makedonije. Sajam je pobudio veliku pažnju posjetilaca, kojih je ove godine bilo više nego prošle, kada je premašena brojka od 30000.

Crnogorske proizvode predstavili su Planta „Aqua Montë Bjelasica RađaKotorska turistička organizacija, NVO Boka ka ku inai organizaciji Privredne komore Crne Gore i općine Kotor.

Međunarodni sajam zdrave hrane promovira ekološku i

Kada se Sredozemlje svakog travnja, skoro već deset godina, okupi u Dubrovniku, može se osjetiti kako se nad gradom miješaju njegove izvorne namirnice, ukusi i mirisi objedinjeni u istinsku poruku jednog podneblja iz kojeg je rođena naša civilizacija.

tradicionalnu poljoprivredu i zeleno poduzetništvo. „Ovaj je Sajam jedan od značajnih promotora turističke i gastronomske ponude. Crna Gora je ekološka država i na dobrom smo putu da Dubrovačko-neretvanska županija, Crna Gora i Boka postanu prave ekološke destinacije, čiji je imperativ turizam”, rekao je dr. Andro Vlahušić, gradonačelnik Dubrovnika.

Predsjednik organizacijskog odbora, Vedran Kraljević konstatirao je kako je nastup velikog broja izlagača najbolji pokazatelj zanimanja za proizvodnju ekoloških, organski uzgojenih popratnih proizvoda i ljekovitog bilja: „Ljudi danas moraju razmišljati o tome što jedu. Nema više one kvalitete hrane koja je nekada postojala, i osnovni cilj svih je profit, a ne kvaliteta.” „U travnju ili svibnju na snagu bi trebala

stupiti potpisana liberalizacija, kojom se predviđa sniženje kvote i ukidanje određenih carina za neke proizvode iz Crne Gore, kao za vo-

Kotorska vlastela sa bokeškom kužinom

du i vino, što bi omogućilo njihovu konkurentnost na hrvatskom tržištu“, rekla je Ljiljana Filipović, potpredsjednica Privredne komore Crne Gore.

U sklopu predstavljanja tradicionalne boke ke ku ine na Sajmu je nastupila klapa Bisernice, zajedno s kotorskom Vlastelom pod nazivom Boka na pjaću autorice arh. Vlaste Mandić. Inače, oni predstavljaju okosnicu projekta Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore Bokeljska pri kojim su prezentirali bogato kulturno naslijeđe Boke kotorske u Zagrebu, Dubrovniku, Omišu, Rijeci, Poreču i Padovi.

U sklopu Sajma i ove je godine održano više popratnih manifestacija kao što su **Treći dani meda Dubrovačko-neretvanske županije** te **Mediterranski stol Veljka Barbierija**, na kojemu je predstavljena tradicionalna mediteranska kuhinja. Tom je prilikom publika mogla uživati u specijalitetima talijanske i istarske kuhinje te boke ke ku in. Nastup predstavnika Boke rezultirao je i

nagradom: Vlasta Mandić sa svojom knjigom Boka u pjaću specijalitetima iz Boke kotorske, uz kuhare iz regije Puglia u Italiji, kao i Nedjeljka Jurin i Ivan Lesinger iz Istre, dobili su priznanje „za promidžbu Mediterana - kolijevke zdrave prehrane“.

Na završnoj večeri Sajma, uz svečanost dodjele nagrada najboljim sudionicima, za najbolje ekoproizvode i najbolji nastup, priznanje za sudjelovanje na 8. mediteranskom sajmu, pored mnogih sudionika, dobili su i Privredna komora Crne Gore, grad Kotor i Vlasta Mandić za bokešku kužinu „Boka na pjaću“. U programu dodjela nagrada i priznanja, uz dubrovačku grupu Amadeus i ansambl Bosutski be ariz Vinkovaca, zapažen i atraktivan nastup izvela je i klapa Bisernice Boka kotorskom Vlastelom

Sa dodjele priznanja

CRNOGORSKI JEZIK

11. 2. 2011. Na poziv Matice crnogorske, ogranka Kotor, prisustvovali smo predavanju pod nazivom Crnogorski jezik, istina i manipulacija. Predavač je bio dr. Adnan Čirgić, a medijator pjesnikinja Dubravka Jovanović.

Valentinovo

14. 2. 2011. Pozvani smo na koncert za Valentinovo u teatru Marina Držića kojega je organizirao grad Dubrovnik. Na koncertu je nastupio trio Ad Libidus s vokalom i gitaristom Sebastijanom Vukosavićem, našim dragim prijateljem iz sastava Amadeus.

XX. SJEDNICA UPRAVNOG ODBORA

22. 2. 2011. Sastanak Upravnog odbora Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore u Kotoru održan je u proširenom sastavu zbog tema koje su bile na dnevnom redu. Pored uobičajenih pitanja o financijskom poslovanju, aktivnostima između dvaju zasjedanja, prijedloga predstojećih manifestacija, raspravljalo se o predstojećem popisu stanovništva i zahtjevu urednice Hrvatskog glasnika, Tamare Popović, o raskidu radnog odnosa. Prisutni su informirani o aktivnostima koje se poduzimaju u području rada Hrvatskoga nacionalnog vijeća glede predstojećeg popisa. Konstatirano je da je naše Društvo tijekom desetogodišnjeg rada dalo svoj puni doprinos očuvanju identiteta Hrvata u Crnoj Gori te je utjecalo na sve one koji su bili neopredijeljeni na popisu 2003. godine, da se ovom prigodom ne plaše iskazati se Hrvatima i dati iskaz o hrvatskom jeziku, što nije bila karakteristika iskazivanja na posljednjem popisu. Činjenica je da više ne postoji srpsko-hrvatski jezik, iz kojega su proizašli: hrvatski, crnogorski, srpski i bošnjački, te ispitaniku nije teško opredijeliti se. O svim ovim informacijama obavijestit će se podružnice, kako bi u direktnom kontaktu s članstvom objasnili ovo pitanje. Po pitanju zahtjeva za raskidom radnog odnosa Tamare Popović, konstatirano je da smo malo zatečeni, ali smo prihvatili činjenicu da joj ponuđeno mjesto glasnogovornice u Ministarstvu odbrane Crne Gore predstavlja veliki izazov, značajnu perspektivu kao mladoj, poduzetnoj

i ambicioznoj osobi. Naše iskrene čestitke, uz veliku zahvalnost za sve ono što je uradila kao urednica Hrvatskog glasnika, web stranice i drugih važnih pitanja u okviru aktivnosti HGDCG-a.

SASTANAK UPRAVNOG ODBORA PODRUŽNICE PODGORICA

3. 3. 2011. U Podgorici je održan sastanak Podružnice na kojoj se raspravljalo o opremanju prostora koji je dobiven na korištenje od gradonačelnika Mugoše. U prostorijama se redovno obavlja dežurstvo, te članovi mogu koristiti knjige iz knjižnice koja se donacijama iz Hrvatske pomalo popunjava, a može se i družiti uz slušanje glazbe.

Također se raspravljalo o planu rada za ovu godinu, o predstojećim skupštinama Društva i kadrovskoj obnovi, osobito na mjestu urednice časopisa, nakon odlaska Tamare Popović.

NOVI PROJEKTI

Društvo je kandidiralo nove projekte na raspisanim natjecajima od strane Ministarstva kulture, općina Tivat, Herceg Novi i Kotor, kao i na natječaj Skupštine Crne Gore. Očekujemo natječaj Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske te Fonda manjina Crne Gore, kao i Ministarstva financija od dijela sredstava Igara na sreću.

7. KONVENCIJA HSK-a

10. – 12. 3. 2011. S obzirom na to da je HGDCG, kao predstavnik zajednice Hrvata iz Crne Gore, član Hrvatskoga svjetskog kongresa, pozvani smo na sudjelovanje na 7. konvenciji HSK-a, koja se održala u Zagrebu u prostorijama Hrvatske matice iseljenika. Na Konvenciju su pozvani svi dužnosnici HSK-a na svjetskoj razini, članovi Izvršnog odbora, Središnjeg odbora, predsjedatelji Radnih odbora i ostali dužnosnici, kao i članovi i predstavnici HSK-a iz svijeta, iz 31 države sa svih kontinenta, te ugledni pojedinci te djelatnici javnog i političkog života Hrvatske i Hrvata iz svijeta. U ime našeg Društva, kao delegati su prisustvovali Josip i Jasminka Usmani.

SASTANAK UREDNIČKOG

ODBORA HRVATSKOG GLASNIKA

14. 3. 2011. Na osnovi zaključaka Upravnog odbora, na kojem se raspravljalo o raskidu radnog odnosa Tamare Popović, urednice Glasnika i web stranice, održan je sastanak Uredničkog odbora. Raspravljalo se o novonastaloj situaciji, o potencijalnim kandidatima za radno mjesto urednika Glasnika i web stranice, o popuni mjesta Uredničkog odbora, o sustavu rada i temama za novi broj, koji bi trebao izići iz tiska prije Uskrsa.

KNJIGE HGDCG-a ZA IPA PROJEKT

15. 3. 2011. Gradska biblioteka i čitaonica Kotor i Dubrovačka knjižnica, kao aplikanti s partnerima: knjižara Karver iz Podgorice i Matice hrvatske – ogranak

Dubrovnik, realiziraju projekt Dubrovnik i Tor gradovi i knjižice IPA programa prekogranične suradnje.

Veći dio naslova izdavačke djelatnosti HGDCG-a, u više primjeraka, isporučen je dubrovačkoj knjižnici.

Cilj ovog projekta je podizanje razine biblioteke, kulturne i edukativne razmjene između građana i institucija u međugraničnoj regiji između Hrvatske i Crne Gore te da se promicanjem kulturnog naslijeđa Kotora i Dubrovnika, omogući razmjena i podizanje razine stručnih znanja.

MASLINA 2011.

26. – 27. 3. 2011. U Splitu je 26. i 27. ožujka održana sedma manifestacija najboljih maslinara i uljara Mediterana. Ocjenjivana je

kvaliteta 1071 uzorka visokokvalitetnoga maslinovog ulja. Manifestacija je održana pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske, Ive Josipovića, koji je i otvorio manifestaciju. Obilazeći sve izlagače, zadržao se u razgovoru i s maslinarima iz Bara.

Kao i prethodnih, i ove je godine izložio svoje specijalitete Božo Šaltić, član Upravnog odbora podružnice HGDCG-a Bar. Osobito je bio zapažen njegov specijalitet *alta* koji se priprema prema obiteljskoj recepturi staroj više stoljeća. Njegov nastup u Splitu potpomogli su Udruženje maslinara iz Bara i Savez maslinara Splitsko-dalmatinske županije, uz posebnu zahvalnost njihovu predsjedniku, Sinaju Bulimbašiću.

Predsjednik Josipović pohvalio je nagrađene uljare, te dao potporu realiziranju obiteljskog projekta *alta* Božo Šaltić je, uz zahvalnost, poklonio predsjedniku

ploču maslinove grane, na kojoj je ugravirano maslinovo stablo staro više od

2000 godina, simbol Bara, s lokaliteta Mirovica kod crkve sv. Križa.

Nagradu za najbolja ulja dobili su maslinari iz Bara: Vebija Abazović, Dino Mujić i Čazo Alković.

POSJET FONDU ZA MANJINE CRNE GORE

28. 3. 2011. Direktor Fonda manjina, gospodin Safet Kurtagić, primio je predstavnike HGDCG-a, Tripu Schuberta, tajnika i Danijelu Vulović, člana Upravnog odbora. Svrha po-

sjete je bila upoznavanje rada Fonda, problema koji su nastali oko prošlogodišnje raspodjele sredstava manjinskim zajednicama u Crnoj Gori, kao o kriterijima za apliciranje projekata na natječaj za raspodjelu sredstava. Pored toga, dogovoreno je da se Društvo službeno obrati zahtjevom za pregled dokumentacije vezane za projekte Udruga hrvatske manjine, osobito u svezi izvješća o realiziranim projektima i utrošku sredstava, a sve u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama.

MEMORANDUM O SURADNJI

30. 3. 2011. U Podgorici je 30. ožujka potpisan Memorandum o suradnji između mreže Organizacija civilnog društva (OCD-a) za demokraciju i ljudska prava i Skupštine Crne Gore.

Potpisivanje Memoranduma predstavlja ključnu

aktivnost projekta Ja anje suradnje između OCD-a i Skupštine Crne Gore koji sufinancira Europska unija.

Memorandum su potpisali Ana Novaković, u ime mreže OCD-a i Ranko Krivokapić, predsjednik Skupštine.

„Crna Gora je mala zemlja i potrebno je umrežiti sve resurse, kao bi naša ukupna snaga bila veća“, kazao je, između ostalog, nakon potpisivanja Krivokapić. „Sporazum je došao u pravom trenutku. Parlament može imati samo korist od suradnje s civilnim društvom u procesu europskih integracija“, poručila je Novaković.

Potpisivanju Memoranduma prisustvovala je Aljoša Camaj, članica Upravnog odbora podružnice Podgorica, ispred HGDCG-a, koji je član mreže OCD-a.

BOKELJI IZ SIDNEYA

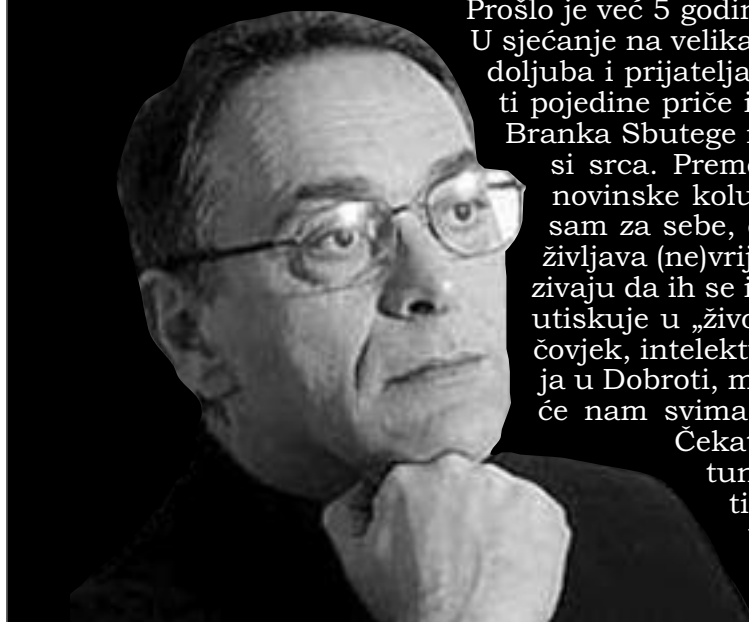
5. 4. 2011. Posredstvom Ilije Frankovića, našeg suradnika iz Dubrovnika, uspostavljena je suradnja s braćom Franović (Markom, Božom i Ivom), poznatim gospodarstvenicima iz Sidneya (Australija), vlasnicima tvrtke BOKA ALUMINIUM WINDOWS LTD.

Prvi kontakti s članom obitelji Franović, braćom iz Dubrovnika, gospodinom Radom, tada direktorom tvrtke Duvan, obavili su Tripo Schubert, kao predsjednik HGDCG-a te Zoran Nikolić, potpredsjednik, u listopadu 2001. godine. Od ove godine, naš časopis Hrvatski glasnik će se slati i u Australiju na adresu Franović. Zahvalni smo braći Franović na pruženoj financijskoj potpori.

DON BRANKO SBUTEGA

8.4.1952. – 27.4.2006.

Prošlo je već 5 godina od prerane smrti don Branka Sbutege. U sjećanje na velikana duha i duše, humanista, istinskog rodoljuba i prijatelja, Hrvatski glasnik nastavcima donosi ti pojedine priče iz njegovoga literarnog opusa. Zapisi don Branka Sbutege nisu puki dokument vremena, nego zapisi srca. Premda ti zapisi nisu dramski tekstovi, nego novinske kolumne, eseji i priče, ipak je svaki od njih, sam za sebe, drama - drama čovjeka koji duboko proživljava (ne)vrijeme u kojem se zatekao. Zato te riječi pozivaju da ih se izgovori i izgovara uvijek nanovo i da ih se utiskuje u „živo ljudsko srce“. Don Branko je bio veliki čovjek, intelektualac, lingvist i župnik crkve sv. Eustahija u Dobroti, moralni uzor i simbol Boke kotorske. Ostat će nam svima u sjećanju samo onakav kakav je bio. Čekat ćemo ga i dalje da izađe iza nekog kantuna stare kotorske ulice i da uz svoj poznati osmijeh kaže: „Ma živ sam ljudi... nisam vam ja od onih koji tek tako umiru. Samo sam se šalio“.

Priredio: Dario Musić

KUROSAVIN NEMIR SVIJETA

Don Brankovi zapisi

Uskrsnu doista !

Pokušavao sam zaista uporno, više puta, na razne načine, pod različitim vidovima, započeti za ovu već ustaljenu kolumnu jedan prigodan uskršnji prilog, razmatranje, refleksiju ili već nešto što će opravdati poštovanom čitatelju moju smjelost pisanja. Uskrs bi trebao, bar, biti moja tema, moja prilika za kvalificiranu riječ i autoritativni nastup. Oprostite, ne mogu! Mnogo toga što sam kanio reći, napisati, zazvučalo mi je prazno, odjekivalo zbog neuvjerljivosti i nemoći. Kontekst, nesretni kontekst, po kojem se riječ smješta u svoje značenje, po

kojem se misao prepoznaje u stupnju svoje suvislosti, on, taj nesretni kontekst, oduzima mi moć riječi. „Kako da pjesmu Gospodnju pjevamo u zemlji tuđinskoj“ (Ps 137). Kako da pišem, a trebalo bi, o svjetlosti života, o pobjedi nad tminama u tami ovog trenutka? Koga danas tješi svijest da smo sudionici samo jednog pov-jesnog tren-a i činjenica koliko je ništavno stoljeće pred dimenzijom vječnosti? Jeste ništavno, na kraju sve postaje ko kratak san, pa ipak... Ili možda sakriti dvojbu iza općeg mjesta križa Kristovog? Zar je to zaista potrebno u trenutku kada je svaki normalan čovjek u Hrvatskoj i svaki normalan Hrvat izvan Hrvatske, nadam se ne samo

Hrvat, zbog nje raspet, i to ne na dan, već mjesecima? Možda pisati o paradigmi groba? Uz toliko svježih i bezumno napunjenih jama? Pričati o grobu u kojem je Isus tri dana mirno počivao, dok mrtve^kosti pradjedova razlijeću bombe i projektili? Čemu? Paralele su jasne. Bježim već i od potrošene slike uskrsle Hrvatske, uskrsle za slobodu i mir. To je ipak politička priča, dobro dođe, ali nije istinita da bi bila uvjerljiva. I mir i sloboda u krhkim rukama čovjeka mogu na jad doći. Isusovo uskrsnuće nadilazi značajem i značenjem svaku povijesnu zbilju i neozbilju.

Uskrsnuti znači živjeti s druge strane života. Uskrsnuće ne započinje u smrti, već se začinje u životu. Kristova antropologija je antropologija te-oforičnog, bogonosnog čovječstva. Sve ostale antropologije su antropologije smrtonosnog čovjeka. A tih drugih je beskrajno mnogo. Prvu podržava vjera, ove druge smrt, leševi i grobovi. U povijesnoj realnosti one su uspješnije. Vrebaju me od začeca u vidu kireta ili drugog pobačajnog sredstva, da bi brat ili sestra moja bolje živjeli. Zatim mi oduzmu kruh i mlijeko da bi moje nesposobne ili obojene rase bilo manje, onda navale drugi da bi moje bijedne klase bilo manje, ili mog genocidnog naroda, ili moje zločinačke obitelji, ili mojih vjerskih istomišljenika. I sve da bi mojoj braći i sestrama bilo više i ljepše. Jednostavnije rečeno, čovjek protiv čovjeka, čovjek na račun čovjeka. Filantropija Isusa kao i čovjekoljublje mnogih, završi na križu. Štura biblijska izvješća ne bave se odveć raspoloženjem Isusovih slijed-benika u trenutku kada im vođa tako neslavno završi. Desetorica se razbježaše, jedan se objesi i jedan ostade shrvan i bolan da svjedoči o posljednjim trenucima. Samo je žena bilo nekoliko da šute ili naričući plaču i oplakuju. U Rimu, Antiohiji, Aleksandriji i Persepolisu nitko nije ni okom trepnuo, jer nitko nije ni zamijetio. Tek desetljećima kasnije počela su se mijenjati lica tih metropola pred činjenicom jednog ispražnjenog groba. A do mnogih krajeva svijeta ona je stigla nedavno, poslije dvije tisuće godina, stigla tamo, ali možda nije do vrata mog susjeda, ili možda jeste do vrata kuće, ali ne i srca, jedina vrata na koja uđe i ostane useljena

u intimu bića, ukorijenjena u dubine uvjerenja, očitovana kao svjetlost savjesti, kao izlaz bezizlazu, kao nada protiv nade. Činjenica Isusovog uskrsnuća izriče se u dvije riječi: RESUREXSIT VERE! Uskrsnu doista.

Sve ostalo je nadgradnja, ogromna zgrada naših spekulacija, domišljanja, umovanja; neiscrpno bogatstvo naše razumnosti da svoju nemoć iskaže u milijun formi. Bol jauk najistinitije izriče, pa opet pjesnici pjevaju. Kršćanska teologija je dopisana pjesma radosnom krikom uskrsnje vjere. Krik vjerničkog srca. Ali znam koliko je srdaca danas nijemo pred tom istinom, koliko ljudi nesposobno da se u njoj prepoznaju. Ne osjećam se odijeljenim od njih. Ni kao čovjek, ni kao vjernik kršćanin. Crkva upravo stoga nije za svoj znak uzela lik uskrslog, već patničkog Isusa. Isus na križu nadilazi svaku konfesionalnu podijeljenost, u simboli totalne boli prepoznaje se svako ljudsko biće, trpljenje je usud Adamovog roda. Univerzalnost se istom mjerom mogla postići i grobom, pomisliti će netko. U grobu je ipak samo smrt, grob je znak našeg dokinuća, kao stoje vjera u onaj prazni jeruzalemski grob znak nade za mnoge u dokinuće smrti same. Sveti Pavao reče da naša nada ne postiduje, ipak nekako stidno pišem ovaj tekst o Uskrsu pred tolikim i takvim križevima koje je ovaj povijesni čas isperio, natovario, poboo. A koji nije? Kad to uskrsnje jutro osvanu i kad se to Aleluja zapjeva, a da se nije moralo nadmetati s jaukom uciviljenih? I koje to sunce ogranu bez obaveze da posuši čemernu ljudsku suzu? Ipak je stiglo do nas, probilo se kroz tmine i mrakove, zapjevalo slabašnim glasom vjere razdijeljeno čovjekovo srce, povrijeđena ljudska duša. I više, beskrajno više pobjede prepoznao je Isus u tom drhtavom i promucanom: RESUREX-SIT VERE! nego u svim zvukovima zvona i bruju orgulja, više nego u svim koralima i Handelovim oratorijima, više nego u najbriljantnijim svećeničkim i teološkim propovijedima i tekstovima. Tamo gdje smrt, razaranja, strahovi, mržnje, niskosti i gadosti ne zaglušišu treptavu nadu o koju se kače svi naši očaji, beznađa, neizvjesnosti i apsardi, samo tamo, u tim prostorima mog bića, skupljam snagu i smjelost da uskliknem. I samo u tim prostorima vašeg bića očekujem prepoznavanje i suglasje za dvije riječi

koje znače i vaš i moj život: USKRSNU DOI-STA!

(1992)

Pomirdbena dvorana

Na glasovitom peraškom školju Gospe od Škrpjela, preko puta crkve, nalazi se mala kamena zgrada skromnih i ljupkih baroknih linija. Unutrašnjost je jedinstven prostor o čijoj specifičnoj namjeni svjedoče kameni pižuli duž zidova. Stoljećima su se tu, na posvećenom kamenu Gospina svetišta, susretala zavađena braća, zakrvljene obitelji, pravoslavni i katolici, bez razlike, da obave „umir krvi”. Stoga i danas tu dvoranu zovemo Pomirbena dvorana.

Dolazili su predstavnici obitelji i zavađenih bratstava iz bliže i dalje okoline da u dramatičnim i burnim dijalozima iznađu put iz užasa osvete i krvavih danaka koje su često generacijama plaćali. Svetost mjesta bila je najbolji garant sudionicima pregovora da će bar ovdje, u Gospinu domu, biti pošteđeni nasilja i uvreda.

Predmnijevam da su pregovori počinjali utvrđivanjem tko je prvi počeo, tko je kome više, tko koga žesće. A znali su se počeci teških i stoljetnih neprijateljstava zamesti u zaboravu. Netko nekog krivo pogledao, netko nešto krivo čuo, jednom davno bila nečija kći... ili temperamentni sin popio malo više... itd. Tko bi više znao. Ali kolo mržnje se pokrenulo, krv je padala, nova, svježja i nevina. I tako sve dok totalni besmisao užasa, straha i boli ne bi preplavio svijest zavađenih i oni pokušali da u sljepačkom osvetničkom mraku pronađu neki izlaz iz đavolskog kola.

Posjedali bi po kamenim pižulima unao-kolo Pomirbene dvorane, često puni mržnje, straha i očajničke nade da se mir može, usprkos nagomilanoj povijesti, punoj krvi i zločina, ponovno uspostaviti. Činjenica da su to pokušavali i uspijevali baš ovdje nešto tumači: ne mirotvoračku ideologiju sudionika, još manje diplomatsku spretnost pregovarača, već svijest da postoje otoci mira, mira koji je jednom davno naviješten svim ljudima dobre volje. Mogli su oni lijepo krenuti na Brijune, Cetinje, Ohrid, Bled ili što ti ja znam koju udobnost božju, kojih je i onda bilo i bit će. Ovdje su dobivali, koliko mi je poznato, samo vode, da osvježe usta osušena naporima

da se tragi-ka okonča. Nije to bilo ni jednostavno ni lako.

Ali je uvijek bilo uspješno. Gospino zvono zazvonilo bi da objavi uspostavljeni mir, stara škrpjelska ikona zatreperila bi svjetlošću prinesenih svijeća, barke bi krenule sa školja na neku od brojnih obala života, a u njima ljudi s nedokučivom iskricom radosti u očima, koju ni suza olakšanja ne može ugasi. Stare kronike pričaju da se i u kutu Marijinih očiju znala zacakliti suza i skotr-ljati preko hladnog mramora oltara. Ne interpretira se da li od radosti što ovi nadoše mir ili zbog boli što su na obalama ostali premnogi ukrvljeni i bez namjere da se susretnu u Majčinom domu.

Na početku ljudske povijesti stoji jedno bra-toubojstvo: Kain ubi Abela. I u središtu povijesti stoji jedno bratoubojstvo, jeruzalemski puk ubi Isusa. Baraba osta pošteđen. Priroda ovoga drugoga zločina nešto je specifičnija, jer Isus bijaše Krist, Pomazanik i Sin Božji. Tako bratoubojstvo postade bogoubojstvo. A, kao što znamo, Bog nije osvetnik nego pravednik, jer je Bog ljubavi i milosrđa. Umjesto osvete, ljudima koji izabraše civilizaciju baraba, a ne mira i ljubavi, to jest civilizaciju kraljevstva nebeskog, ostavio je mogućnost obraćenja. Mnogi su u Kristovoj tragediji prepoznali vlastitu tragičnost i potražili spasenje u samilosnoj ljubavi i trpljenju. Ti i takvi mirotvorci donesoše kamen, nasuše ga u centru Bokoko-torskog zaljeva i sagrađiše dom mira.

Pozivam zavađenu braću iz bliže i dalje okoline da dođu. Čekaju ih kameni pižuli Pomirbene dvorane i čaša hladne vode iz čatrnje. Nisu obavezni na eleganciju, protokol i ceremonijal. Dovoljno je da se oboružaju jednom idejom i uvjerenjem: odnijet će mir kućama svojim ako donesu bar malo dobre volje sa sobom. To je jedini uvjet, i sučujan u odnosu na dar koji će primiti.

Neka se ne plaše ideoloških, vjerskih i onih drugih razloga. Škrpjelskoj Gospi to je svejedno.

Ona se neće miješati u njihove razgovore i stavove, već će poput svake majke šutljivo bdjeti i moliti da se djeca slože u miru. Pokušajte, dragi politički i ljudski prijatelji i neprijatelji! U ovom prijedlogu ima dovoljno elemenata za razmatranje i nadu. Dobro došli!

(1991)

SJEĆANJE NA ANTUNA HOMENA (7. 8.1906. - 19.3.1990.)

Suze za Kotorom

Piše:

Tripo SCHUBERT

U organizaciji Muzičke škole za osnovno i srednje obrazovanje Vida Matijanić održan je hommage velikom glazbeniku Antunu Homenu. O njegovu životnom putu govorila je direktorica škole, **Marina Dulović**: „Antun Homen rodio se u Kotoru 7. kolovoza 1906., u obitelji u kojoj je do današnjih dana u već pet generacija neprekidno prisutna urarska i glazbena profesija. U takvoj umjetničkoj obitelji gdje su sva tri strica bili aktivni glazbenici u raznim kotorskim orkestrima, nije ni čudo kako se mladi Tonči, kako su ga zvali, tako rano opredijelio za poziv glazbenika.

Prvo svoje obrazovanje stekao je kod orguljaša i zborovođe Benvenuta Rode u školi Cantorum Catarensis. Njegov je talent već tada bio vrlo uočljiv, ali su brižni roditelji za svoga sina

U nizu glazbenika koji su djelovali u kotorskoj sredini, posebno mjesto zauzima Antun Homen, čije zalaganje i kontinuirani rad obuhvaća višestoljetno djelovanje na raznim područjima stvaralaštva.

imali prijedlog za drugo, i u to vrijeme, unosnije zanimanje i obrazovanje u nautičkoj školi. Nakon završetka pomorskog obrazovanja, ubrzo je shvatio da to nije pravi posao za njega.

U širokom području glazbene prakse osobito mjesto zauzima Homenov dirigentski angažman. Svoj prvi dirigentski nastup imao je 1921. s crkvenim mješovitim zborom kada je imao samo petnaest godina. Nakon toga je osnovao muški đачki zbor učenika nautičke škole i gimnazije. Godinu kasnije dirigira novoosnovanim diletantskim tamburaškim zborom Bokelja 1933. godine preuzima rad s gradskom glazbom i to bez ikakve naknade, što će u njegovoj dirigentskoj i pedagoškoj praksi biti vrlo čest slučaj. Do 1941. i početka rata radio je i sa zborom osnovne škole u Kotoru. Nakon Drugoga svjetskog rata, zahvaljujući njegovu stalnom angažmanu, Kotor je imao značajan kulturni i glazbeni život. Osobit doprinos razvoju glazbenog života dao je u Herceg

Novome. Osnovao je glazbenu školu u tome gradu kao i zborove pri učiteljskoj školi i Sindikalni zbor Orjen u Risnu je više od deset godina vodio mješoviti i ženski zbor Veljko i to vi, koji je u jednom razdoblju brojio čak 120 članova te osvaja nagradu na republičkoj smotri zborova. Od 1952. preuzima vodstvo zbora KUD-a Nikola urkovš kojim također osvaja brojne nagrade i priznanja... Počevši kao nastavnik glazbe u kotorskoj gimnaziji, predavao je teoretske predmete u Cetinju i Herceg Novome, a od 1951. vodi zbor, orkestar i tamburaše u Srednjoj muzičkoj školi u Kotoru. Deset

godina kasnije pokreće inicijativu za otvaranje područnog odjeljenja u Risnu. Uspješno se bavio i komponiranjem, što potvrđuje i Zlatna medalja Saveza kompozitora Jugoslavije iz 1970. Antun Homen je bio svestrani entuzijast, čovjek široke radne energije, odličan organizator posvećen svom poslu“, kazala je, između ostalog, Marina Dulović.

Ispred KUD-a Nikola Urkova nazočne je pozdravio **Andrija Saulačić**, predsjednik, koji je poklonio sliku katedrale sv. Tripuna Tončijevu sinu, **Miru Homenu**. U programu su sudjelovali dječji zbor i zbor Muzičke škole, ženska klapa Moderato cantabile i članovi obitelji **Bruna i Ljubinka Homena**, interpretirajući glazbena dijela Tončija Homena.

O Antunu Homenu izdavačka redakcija HGD CG-a pisala je u Bokeškom ljetopisu br 2-3/2007, pod naslovom Glazbeni život 20. stoljeća.

Antun Homen, pored **Jerolima Fiorella, Tripe Tomasa, Iva Brkanovića, Antuna Kopitovića i Vide Matjan**, ima neprijepornih zasluga za povijest Kotora i šire, kao i za hrvatsku glazbenu prošlost u cjelini.

Iako je boravio kod svoga sina u Sarajevu okružen ljubavlju svojih unuka, koliko mu je Kotor nedostajao, najbolje nam pokazuje jedna njegova pjesma upućena Kotoru (pjesma je pronađena kod tadašnjeg urednika radio Kotora, pok. Toma Grgurevića i nikad nije objavljena):

Dragi naši, javljaju se vaši

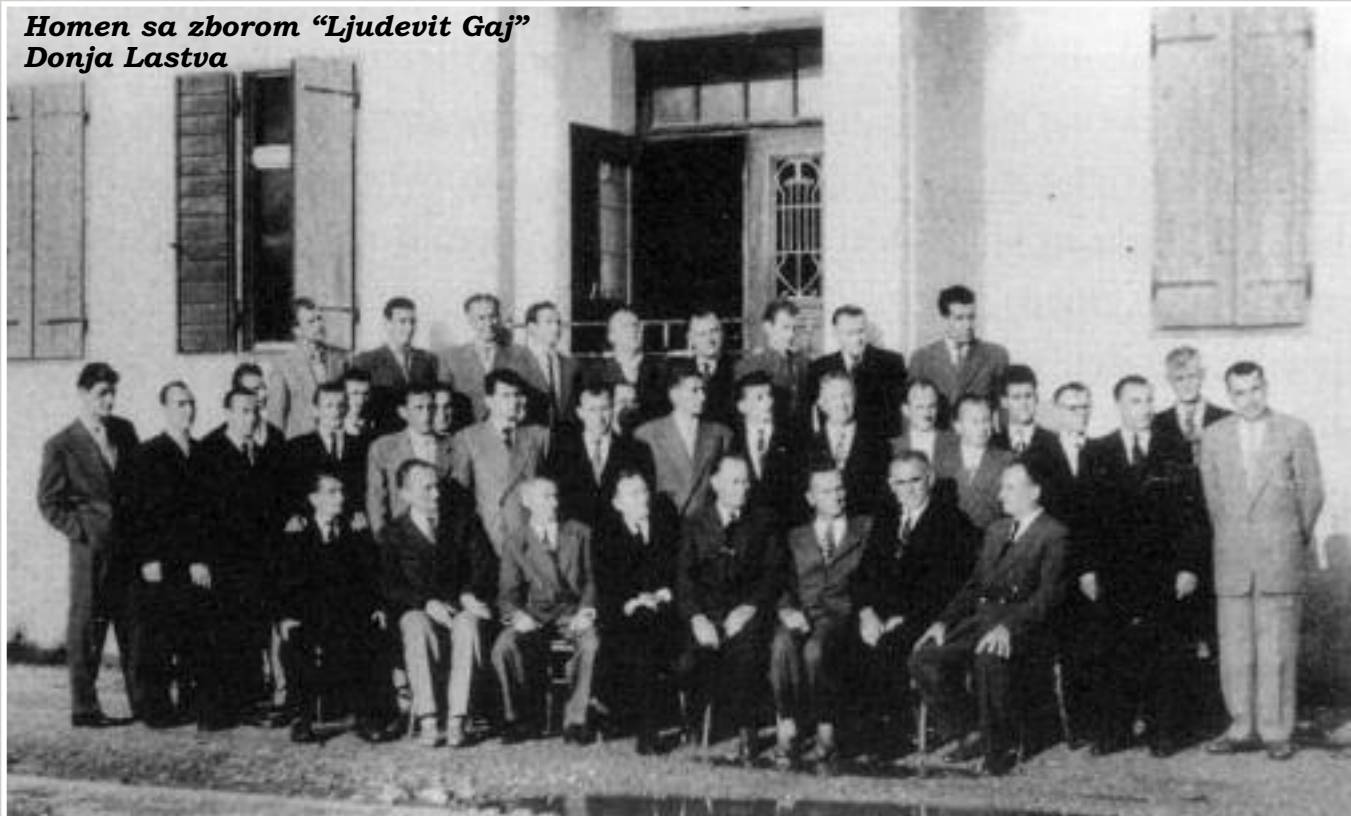
Iskreno istinu hoću da vam kažem
Ne želim ništa da vam lažem
Svakim danom sam nervozniji sve više
Iako nema sada ni snijega ni kiše

Sarajevo je lijepo ni ništa mu ne fali
Al meni je ljepši i miliji moj Kotor mali
Miljacka žubori i divno se sliva
A meni fali Gurdić i moja (sada jedna) riva

Ovdje svuda cvijeće i zelena trava
Ali meni treba moja pijaca i Katedrala
Tuga i nostalgija zahvate me često
Sjednem za klavir, unuci do mene zauzmu mjesto

Tada zajedno pjevamo naše kotorske pjesme
Počnem od one, zna se, „Karampane“ česme
„Ustat ću rano ja“ i „Šjore Mare“. Slijedi:
„Sve su koke poludile“ i ostalo što vrijedi
„Dan odvjetnika“ na kraju pjeva se i svira
Jer to nas svih duboko u srce dira
Bježim zatim i od unuka lice krijem
Da ne vide kako za Kotorom suze lijem
„A život teče dalje“ - svi to kažu
Ali meni te izreke ne pomažu
Iskreno vam sve to Tonči reče
Da znate kako mu život teče“
Sarajevo, 22.7.1979.

**Homen sa zborom „Ljudevit Gaj“
Donja Lastva**

“Autoritet zemljanih bičeva”

Tijekom minulih 500 godina, od Ulcinja, preko Budve i Kotora do Herceg Novog, bilo je desetak velikih zemljotresa. Najsnažniji i najrazorniji bili su oni 1563., 1667. i 1979. godine.

Priredio:
Tripo SCHUBERT

Zemljano tlo na ovim prostorima drma se i sabija stoljećima. Nevidljive i moćne sile, kako je od ljudi upamćeno i u povijesti zapisano, s izvjesnim izuzecima, djeluju uglavnom posljednjih 500 godina, ali tako da neuki i bespomoćni narod dovodi do bezumlja.

Poslije razornog zemljotresa, koji je dobro uzdrmao i ošteti Kotor, 15. rujna 1608. godine i u kojemu srećom nitko nije stradao, gradski providur Morozini bilježi svoje zapažanje: Nema ni jedne stvari na svijetu koja može višje uplašiti ljude nego ovi bičevi, jer u svim zbivanjima, bilo u ratu, k

ili drugome, razboritost i pobjeda iz grada napolje, dok grad nije ostao pust. Oštećeni su i gradski bedemi, ali je daleko veću pustoš ostavio u Herceg Novom, u kojem su sve kuće srušene i dobar dio zidina, a mnogo ljudi je poginulo, a oni koji su ostali živi, napustili su grad.

No, prije ovog, Kotor je 17. lipnja 1520. godine uzljuljao jak potres, a 40 godina kasnije, za koji stupanj jači, koji je potpuno razorio grad. Prvom udaru srušeno je 160 kuća, dok su ostale bile jako oštećene i uskoro su se srušile. Čitav je grad pretvoren u gomilu ruševina, a dvije trećine stanovnika izgubilo je život.

Od tada do 1. kolovoza 1608. godine tlo je uglavnom mirno, ili se bar tako čini ljudskim čulima. Od tog dana pa do sredine listopada ljudi su stalno potresani živjeli u velikom strahu. Poslije dana sv. Jakova, osjetio se jak potres u Kotoru, tako da su svi žitelji

ili drugome, razboritost i pobjeda iz grada napolje, dok grad nije ostao pust. Oštećeni su i gradski bedemi, ali je daleko veću pustoš ostavio u Herceg Novom, u kojem su sve kuće srušene i dobar dio zidina, a mnogo ljudi je poginulo, a oni koji su ostali živi, napustili su grad.

Nakon toga, potresa je bilo sve manje, i jedini koji se pamti, prije onog katastrofalnog od 1667. godine, zabilježen je oko četiri sata ujutro, 21. veljače 1610. godine, u čiju pratnju su došli vjetrovi, ali nije bio velike snage.

Dvadeset godina kasnije, u Boki je, izgleda, došlo do podvodne erupcije i tada je u Kotoru i okolini za šest sati neprekidno padala prašina koja je prekrila kuće, brda i zem-

Kotorska riva

lju. Padanje je počelo u 22 sata noću, 19. prosinca 1631. godine i bila je prašina tako gusta da je nastupio potpuni mrak, iako je bilo vedro vrijeme, tako da čovjek čovjeka u blizini nije mogao vidjeti.

Četiri godine kasnije, upravo ujutro, 3. prosinca 1635. Godine, jak zemljotres pogodio je Budvu, koja je prema mletačkim dokumentima, ranije ostala pošteđena razaranja. Žrtava, osim dvije-tri žene, nije bilo mnogo, ali je stradao veliki broj privatnih kuća, kao i gradski bedemi.

Negdje oko 14 sati, 6. travnja 1667. godine, Boku kotorsku i dubrovačko područje pogodio je katastrofalni zemljotres, koji je nanio velike štete i odnio više stotine ljudskih

života. Potres je trajao skoro četvrt sata, što je rijetko. U gradu je srušena polovica kuća, dok su bedemi na više mjesta bili srušeni. U javnim palačama nije ostalo skoro ništa čitavo. Poginuo je veliki broj žitelja, uglavnom žena i djece.

Srušena su oba zvonika katedrale, kao i crkva od Anđela i samostan, pod čijim krovom su našle smrt tri kaluđerice, crkva sv. Klare djelomično je porušena, kao i crkva sv. Nikole, a od samostana ostali su samo zidovi, oštećena je i crkva sv. Duha. U vrlo lošem stanju bile su i crkve Gospe od rijeke i Gospa od Karmena.

U Budvi je načinjena velika šteta i ostao je samo kaštel. U Perastu je popadalo više kuća,

oštećen je otok sv. Jurja, poginulo je oko 40 osoba. Na Gospinu otoku srušio se fratarski samostan. U Herceg Novom, zapisano je, da nije ostalo više od pet-šest kuća, a pao je i donji dio gradskih bedema. Tako je izvijestio generalni providur iz Zadra po dolasku u Boku na uviđaj.

Dana 15. travnja 1979. godine, u 7.19 sati dogodio se posljednji katastrofalni zemljotres u Kotoru i crnogorskom primorju. To je bio najtužniji dan u povijesti kotora. Toga dana je bio zajednički Uskrs, katolika i pravoslavnih žitelja.

Prva vijest koja putem radioveze poslana u svijet od strane novinara Tomislava Grgurevića, i koja se dugo pamtila i ponavljala, bila je: KOTORA VI E NEMA!

Kako je to doživio jedan tada mladi kotorski novinar Duško Davidović sa stanom u staroj gradskoj jezgri?

„Kotorskim pjacama i pjacetama još je vladala tišina nedjeljnog odmora. A onda u 7.19 sati tlo se trese, kuće podrhtavaju, ljuljaju se gonjene snagom prirode koja kao da je pomahnitala a kotorski krovovi, palače građevine postaju prošlost. Prva reakcija na potres bila je skloniti glavu a onda... Ulice Kotora, njegovi trgovci, postali su mjesto sveopće trke, vrisaka i dozivanja... Dok su se krovovi rušili, preko krša i loma, otpadnog materijala, bježali su Kotorani iz svog grada kojim su se toliko ponosili. Svako je jurnuo prema rivi, Tabačini ili Gurdiću, kroz tri gradske kapije. Ljudi u piđamama, žene u spavaćicama, djeca preplašena i nesvjesna situacije u kojoj se nalaze, boš, preblijedili i, mamurni, a budni stari i mladi, bolesni i zdravi, svi su imali samo jedan cilj i jednu želju. Kako se domoći slobodnih površina, kako

ugledati svjetlost dana, pobjeći iz zidina koje su uvijek bile privlačne i za mještane, a još više za ljude sa strane. I kada su se pribrali od prvog šoka, ljudi su se počeli osvrnuti oko sebe i detaljnije gledati što se to zbiva. Kakve slike strahote, užasa, smrti... Usred grada, u stanu obitelji Kažanegra tri žrtve, dvije djevojčice i jedna žena... Ima li još žrtava, kome treba pomoći? Omladina je odmah na djelu, uskače, iznosi, pomaže, ali za neke nije bilo spasa. Svi koji su priskočili u pomoć zaustavljali su se na glavnom trgu. Pogled na staru vijećnicu, kneževu palaču i druge zgrade izazivali su suze u očima. Jer, još je toliko svjež slika tog monumentalnoga kotorskog trga da ljudima nije jednostavno bilo ni jasno da je rušilačka sila prirode u trenutku pokosila sve ono što je nemarska ruka vjekovima stvarala...

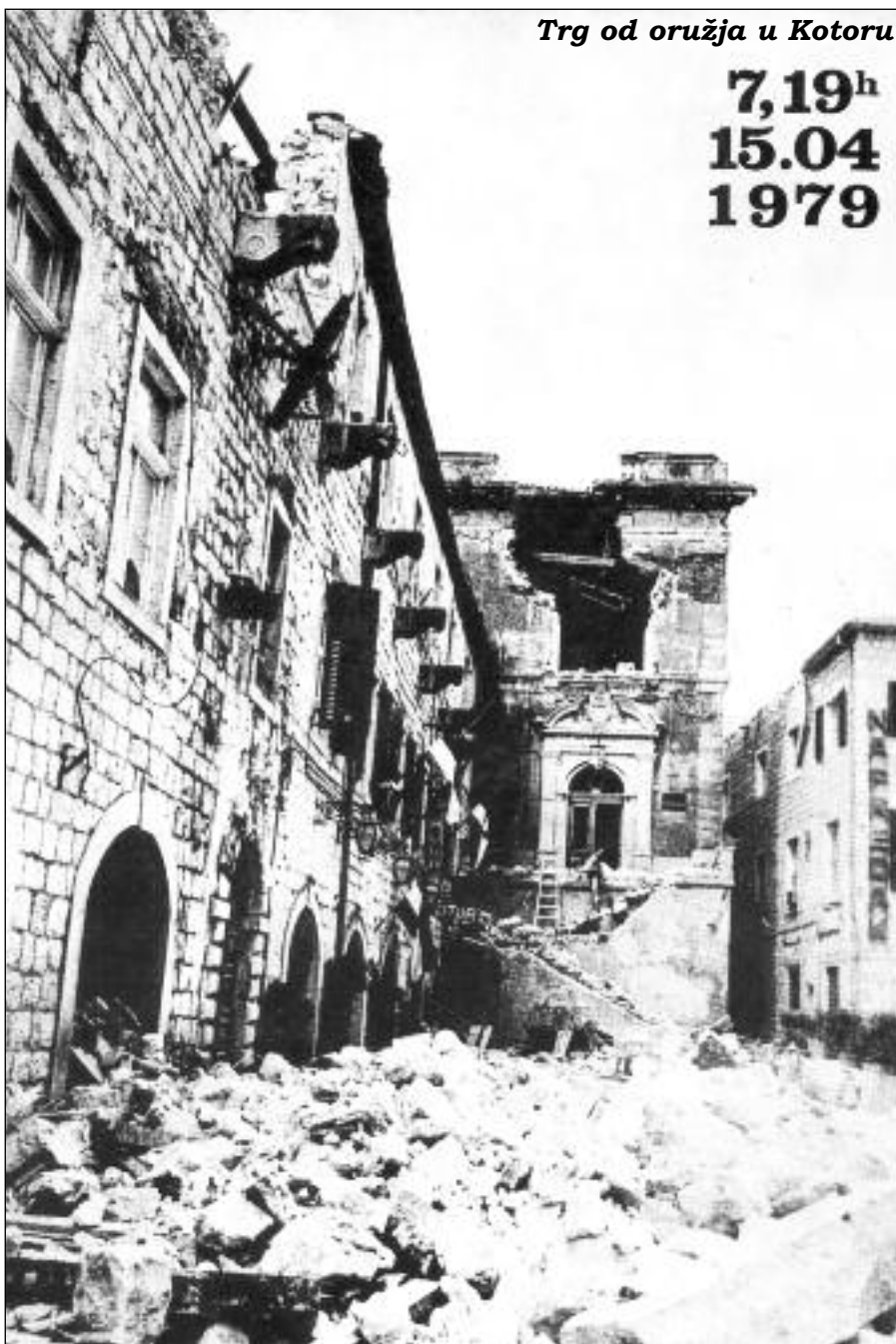
Trideset dvije godine prošlo je od tada. Kotor je od strane UNESCO-a stavljen na Listu svjetske kulturne i prirodne baštine. Obnovljen je, ali su još prisutni tragovi razaranja, jer jedan broj kuća još nije saniran.

A tragedija u Japanu upozorava, Balkan se nalazi na istom seizmičkom procijepu.

Direktor Seizmološkog zavoda Crne Gore, Branislav Glavatović nedavno je kazao da je na trusnim područjima u svakom trenutku realno očekivati zemljotrese, te da Crna Gora pripada relativno visokom seizmički aktivnom području.

- Primorje svakog momenta može biti pogođeno zemljotresima intenziteta kakav je bio 1979. godine.

Je li to moguće? Strahovali smo od 2000. godine, jer je postojala stara izreka: *Due mile non pio mi na sreću*, preživjeli smo i tu godinu. Sad se širi svijetom poruka prorokanstava: 2012. godine -

Trg od oružja u Kotoru

**7,19^h
15.04
1979**

SMAK SVIJETA!

Je li Japan prethodnica toga?

Japan je zemlja koju veoma često pogađaju zemljotresi. U razornom potresu 1995. godine u gradu Kobe, od potresa je stradalo 6400 ljudi. U listopadu 2004. godine, u zemljotresu jačine 6,8 stupnjeva po Richteru u području Nigata na sjeveru Japana poginulo je 65 ljudi, a povrijeđeno je bilo više od 3000.

Dana 11. ožujka ove godine katastrofalan zemljotres, jačine 8,9 stupnjeva po Richteru, pogodio je područje južnog Japana koji je izazvao tsunami visine i do deset metara.

Potres je registriran u 5.31 sati ujutro po lokalnom vremenu na 84 kilometra istočno od grada Naha na južnom japanskom otoku Okinavi. To je bio najjači ikada registriran zemljotres u toj zemlji.

PREDRAG VUŠOVIĆ-PREĐO 1960. - 2011.

Odlazak glumačke legende

Zagrebački glumac, rođen u Kotoru 29. kolovoza 1960. godine, Predrag Vušović-Pređo preminuo je 17.2.2011. u Zagrebu u 51. godini života od posljedica jakoga moždanog udara. Iako je rođen u Kotoru, o njemu se uvijek govorilo kao o dubrovačkom glumcu. Osnovnu i srednju školu završio je u Dubrovniku, a glumačku karijeru započeo je u kazalištu Mali Marin Držić 1972. godine ulogom Toma Sawyera u istoimenoj predstavi. Do 1996. radi u dubrovačkom Kazalištu Marina Držića, nakon čega prelazi u kazalište Gavella u Zagrebu. Od 1979. živi u Zagrebu, gdje je završio Akademiju dramskih umjetnosti. Glumio je u mnogim predstavama, a u svome matičnom kazalištu Gavella zapažene su njegove uloge u „Figarovoj ženidbi“, „Ribarskim svadama“, „Ženidbi“, „Richard III“, „Zimskoj priči“ i drugima. Na Dubrovačkim ljetnim igrama, na kojima je redovito sudjelovao, igrao je u predstavama „Dubrovačka trilogija“, „Kafeterija“, „Dundo Maroje“ i drugima. Osim zavidne kazališne karijere, Pređo, kako su

ga zvali prijatelji, ostvario je niz filmskih i televizijskih uloga. Prvu televizijsku ulogu Vušović je imao u seriji „Putovanje u Vučjak“ 1986., zatim „Ante se vraća kući“, „Kako je počeo rat na mom otoku“, „Duga mračna noć“, „Libertas“ sve do posljednjeg „Koko i duhovi“. Igrao je u 34 filma. Našim je gledateljima najpoznatiji po ulozi Gazde u TV sitkomu „Bitange i princeze“ kao i Dida u TV seriji „Odmori se, zaslužio si“ te kao Pero u seriji „Stipe u gostima“. Nakon ispraćaja u Dubrovniku, gradu svojih glumačkih početaka, Predrag Vušović je 22. veljače sahranjen u svom zavičaju, u Risnu u Boki kotorskoj.

U Hrvatskom glasniku br. 43, listopad 2008. napravljen je intervju s Pređom u Dubrovniku.

**MLADEN IKICA, VOJNI STARJEŠINA, DIPLOMAT I ORGANIZATOR
SIGURNOSTI PLOVIDBE NA ISTOČNOJ OBALI JADRANA**

Zaljubljenik morske pučine

Ovaj velikan bokeljskog pomorstva, utemeljitelj antifašističke ratne mornarice u sjevernoj i južnoj Dalmaciji, vojni diplomat, časnik koji je od svih Bokelja postigao najvišu dužnost u nekoj od ratnih mornarica (načelnik stožera), zaslužio je da mu se odužimo barem ovim malim uratkom, te da time privremeno obrišemo prašinu s njegova časnog imena.

Piše:

**Dipl. ing. Darko
GULIN, Šibenik**

Rodio se 17. lipnja 1909. u Kotoru. Njegov otac Marko, rodom iz Oklaja (šibensko zaleđe) kao mladi poštanski službenik dolazi na rad u Kotor, a s njim i njegova žena Kata rođena Musić (iz Knina). Tu im se rađa petoro djece. Više članova ove obitelji ostalo je do kraja života u Boki, a pokopani su na groblju u Perastu.

Mladen Ikica nakon osnovne škole završava osam razreda gimnazije s velikom maturom u Kotoru. Godine 1928. upisuje se na Vojno-pomorsku akademiju u Dubrovniku (VI. naraštaj), gdje je diplomirao

1931. Nakon toga, dana 28. lipnja 1931. promaknut je u čin poručnika korvete te biva raspoređen u Kraljevsku mornaricu Jugoslavije.

Tijekom deset godina službe u Kraljevskoj mornarici bio je brodski časnik na velikom remorkeru Jakš zapovjednik odjela Podčasničke škole mornarice u Šibeniku. Poslije toga službuje u Pomorskom arsenalu u Tivtu te kao navigacijski časnik na matičnom brodu za podmornice Hvar Bio je i pomoćnik zapovjednika na torpiljarki T-6 i zapovjednik Mornaričkog odreda na Skadarskom jezeru. Ponovo je premješten u Tivat na mjesto zapovjednika satnije u Pomorskom arsenalu, pa kao zapovjednik

minopolagača MalinskāZadnja dužnost u Kraljevskoj mornarici bila mu je na mjestu adutanta u Zapovjedništvu za podvodna oružja u Kumboru.

Uoči početka rata u Jugoslaviji 1941. ima čin poručnika bojnog broda I. klase, što znači da je redovito napredovao po zakonskim propisima. Odlikovan je medaljom za revnosnu službu. Završio je specijalizaciju iz torpedno-minerskog područja.

Nakon kapitulacije Jugoslavije odlazi u Knin, radi u trgovini Mate Sarića.

Jedan je od rijetkih časnika hrvatske nacionalnosti koji se nije prijavio u Ratnu mornaricu Nezavisne Države Hrvatske.

Nakon pada Italije i dolaska

*Kapetan bojnog broda
Mladen Ikica s admiralom
Bingleyem*

Nijemaca napušta Knin i 15. rujna 1943. javlja se u Narodnooslobodilačku vojsku (u daljnjem tekstu NOVJ).

Glavni stožer Narodnooslobodilačke vojske Hrvatske zapovijedio je zapovjedništvu Kninskog sektora, tada najstarijem na području sjeverne Dalmacije, da formira mornarički odred. U međuvremenu je Kniski sektor potpao pod Stožer IV. Operativne zone, nadređene cijeloj Dalmaciji. Taj stožer je 21. rujna 1943. zapovijedio Kninskom sektoru da u sjevernoj Dalmaciji formira mornaričke postrojbe.

Dana 25. rujna 1943. Mladen Ikica se u selu Parčići (u dalmatinskom zaleđu) sastaje s Milanom Kuprešaninom, za-

povjednikom Kninskog sektora NOVJ-a te od njega dobiva zadaću da utemelji mornaričko zapovjedništvo koje će pokrivati sjevernu Dalmaciju. Toga dana Ikica (jedini mornarički časnik na tom području) imenovan je zapovjednikom Obalnog zapovjedništva Kninskog sektora koji pokriva pomorska okružja Šibenika i Zadra.

Sutradan se Ikica prebacuje u Biograd, gdje se sastaje s članovima Okružnog komiteta Komunističke partije Hrvatske – Zadar radi dogovora o uspostavljanju zapovjedništva. Prema tadašnjem ustrojstvu za političkog komesara određen je Ante Sorić Golub.

Tako Zapovjedništvo, koje ima samo dva čovjeka, počinje

raditi 27. rujna 1943. u selu Ždrelcu na otoku Pašmanu.

Dana 13. listopada 1943., Stožer 19. Sjevernodalmatinske divizije mijenja naziv svoje podređenom zapovjedništvu u Zapovjedništvo mornarice za Sjevernodalmatinsku obalu i otoke.

Dana 18. listopada 1943., odlukom Glavnog stožera NOVJ-a formirana je Mornarica Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije. Stožer mornarice počeo je djelovati na Hvaru. Istočna obala Jadrana podijeljena je u šest sektora, a područje od Lošinja do Rogoznice pripalo je III. Pomorskom obalnom sektoru te je u skladu s tim i Zapovjedništvu mornarice za Sjevernodalmatinsku

obalu i otoke 15. studenoga 1943. promijenjen naziv u Zapovjedništvo III. Pomorskog obalnog sektora.

Uredbom Glavnog stožera NOV-a i naredbom br. 34 Stožera Mornarice, 21. svibnja 1944. Mladen Ikica promaknut je u čin bojnika (majora), a dvadesetak dana kasnije, 8. lipnja 1944. predaje dužnost zapovjednika III. Pomorskog obalnog sektora majoru Janezu Tomšiću i odlazi na Vis.

Mladen Ikica, koji je započeo formiranje partizanske mornarice u sjevernoj Dalmaciji te počeo praktički ni iz čega, svom je nasljedniku ostavio kompletiran stožer, dopunsku satniju od 57 boraca, flotu od četiri ophodne brodice, brodogradilište i mehaničku radionicu s 23 radnika, ronilački vod s 18 ronilaca i pomoćnika, sekciju za vezu s izvidničkom službom (šest izvidničkih postaja), poštansko-telegrafsko-telefonski odjel s mrežom na svim otocima od Premude do Žirja, radioodjel s tri radiopostaje velikog dometa, topništvo za obranu prolaza na otoku Kornatu, minerski odjel s osam minera, zatim sekciju za pomorski promet s lučkim ka-

petanijama, zastupstvima i relearnim postajama, 22 pomoćna broda za promet s Visom i obalom, pokretnu bolnicu (s 25 kreveta) s liječnikom i ostalim potrebnim osobljem te intenzivnu s pričuvcama hrane i odjeće.

Brojno stanje sektora bilo je 457 boraca, dočasnika i časnika, od toga 442 Hrvata, 7 Srba, 6 Slovenaca i 2 Talijana.

Sektor je opstao i širio se unatoč trima jakim njemačkim napadima na nj, ali je partizanska mornarica u sjevernoj Dalmaciji poslije svakog napada bila sve jača.

Od zapovjedništva Mornarice Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije, Ikica dobiva zadatak ponovo formirati V. Pomorski obalni sektor (Pelješki), koji se raspao. Odlazi na Lastovo 13. lipnja 1944. gdje počinje organizirati ratnu mornaricu na jugu Dalmacije. Iako su na susjednom otoku Korčuli bile smještene jake njemačke snage, Ikica formira sektor koji već krajem kolovoza broji 398 pripadnika sa svim potrebnim službama i postrojbama. Nakon oslobođenja Korčule, zapovjedništvo Sektora prebačeno je 18. rujna 1944. u taj

grad, kasnije u Dubrovnik. Dana 4. veljače 1945. zapovjedništvo Sektora prebačeno je u Tivat, ali bojnik Ikica nije otišao tamo jer je na temelju zapovijedi Glavnog stožera Narodnooslobodilačke vojske od 28. studenoga 1944. postavljen za prvog načelnika Stožera Mornarice NOVJ-a (zapovjednik Mornarice bio je Josip Cerić).

Dužnost je preuzeo 13. prosinca iste godine. Bilo je to veliko priznanje za njegov uspješan rad u razvoju mornarice. Dana 15. travnja 1945. promaknut je u čin pukovnika (potpukovnika). Odlikovan je Ordenom zasluga za narod II. reda i Partizanskom zvijezdom III. reda. Na dužnosti načelnika Stožera ostao je do 5. siječnja 1947. Poslije toga raspoređen je na dužnost načelnika I. operativnog odjela (najvažnijeg) Jugoslavenske mornarice.

Ovo je potrebno objasniti jer je Ikica s više dužnosti prebačen na nižu. Više je razloga:

- prvi, za dužnost načelnika trebalo je imati viši čin nego što ga je Ikica imao;

- drugi, mnogi časnici s višim činovima, čak i generalskim (od kojih su neki u ratu bili i zapovjednici divizija) prešli su iz kopnene vojske u ratnu mornaricu;

- treći, mnogi viši časnici krenuli su u borbu 1941., Ikica je

S dočeka delegacije Grčke RM u Beogradu 1959.

S grupom vojnih atašea u Kanadi 1955.

Kao član Jugoslavenske delegacije na međunarodnoj konferenciji u Rimu

krenuo 1943., a znamo da su često važnije zasluge nego znanje.

To su sve bili razlozi zbog kojih je Ikica mjesto načelnika morao prepustiti Srećku Manoli.

Kada se pojavio problem popunjavanja mjesta vojnih izaslanika (atašea), osobito za Sjedinjene Američke Države, Veliku Britaniju i Francusku, koji su morali imati završene vojne akademije i znati strane jezike, sastavljen je popis kandidata.

Kako je Mladen Ikica govorio talijanski, francuski i engleski, našao se na tom popisu. Izabran je za najvažnije mjesto, ono vojnog atašea u Washingtonu. Nakon višegodišnjeg boravka u SAD-u i povratka u domovinu radio je u Saveznom sekretarijatu za narodnu obranu (Ministarstvu obrane) u Beogradu. Na tom poslu pro-

maknut je u čin kapetana bojnog broda. Umirovljen je 1962.

Kako je po Zakonu o službi sigurnosti plovidbe, koji je 20. srpnja 1962. usvojila Savezna narodna skupština u Beogradu, 6. studenoga iste godine utemeljena je Ustanova za održavanje pomorskih plovni putova, sa sjedištem u Splitu, a za njezinog je direktora, kao najpogodnija osoba imenovan Mladen Ikica.

Nadležnost Ustanove sezala je od Tršćanskog zaljeva do ušća Bojane i dijela Skadarskog jezera, a zadatak je bio postavljanje i održavanje objekata sigurnosti plovidbe.

Njezine su obalne radiopostaje obavljale pomorsku radioslužbu. Ustanova je bila podijeljena na osam plovni područja. U svom je sastavu imala i 11 plovila.

Kapetan Ikica bio je kao član jugoslavenske delegacije na mnogim međunarodnim konferencijama o sigurnosti plovidbe. Naročito je njemu bila zanimljiva međunarodna konferencija u Rimu (sedamdesetih godina). Naime, član britanske delegacije tražio je članove jugoslavenske delegacije i kad ih je našao, pitao ih je jesu li čuli za krstaricu Dalmacije. Na potvrđan odgovor pohvalio se da je on bio zapovjednik britanskih torpednih brodova koji su 22. prosinca 1943. torpedirali i potopili krstaricu, koja se tri dana ranije nasukala na sprud u uvali sv.

Ante na otoku Silbi.

Mladen Ikica nasmijao se i objasnio Britancu da ih je upravo on obavijestio o nasukanom brodu jer je u to vrijeme bio zapovjednik III. Pomorskog obalnog sektora Mornarice NOVJ-a.

Kapetan Ikica bio je direktor tvrtke do umirovljenja 1977.

Često je pisao članke iz povijesti ratnih mornarica na istočnoj obali Jadrana.

Godine 1962. u reprezentativnom izdanju Pomorskog zbornika (Zagreb, 1962.) tiskanom povodom 20. godišnjice Dana mornarice i pomorstva Jugoslavije, objavljen mu je stručni rad pod naslovom Ratna mornarica Jugoslavije od 1918. do 1941. godine

Zapažen mu je i rad Ure enje pomorskih plovni putova objavljen u Zborniku radova o problemima pomorske privrede (Rijeka, 1969.).

Za kapetana Iliku možemo slobodno reći da je imao dvije izvanredne karijere, i onu vojnu i onu civilnu.

Umirovljeni kapetan bojnog broda JRM-a, Mladen Ikica umro je u Splitu u 93. godini života 14. siječnja 2002. Dva dana poslije pokopan je na splitskom groblju Lovrinac. Nije imao potomstva.

IZVORI I LITERATURA:

Jadranska straža (1922. – 1941.), Split

Pribilović, K.: Tre i pomorski obalni sektor Mornarice NOVJ 1943. – 1945. Zadar, 1986.

Pomorski zbornik povodom 20-godišnjice Dana mornarice i pomorstva Jugoslavije 1942. – 1962., Zagreb. 1962.

Pribilović, Kažimir, redoviti sveučilišni profesor i umirovljeni kapetan bojnog broda JRM-a, pomorski povjesničar iz Tkona (otok Pašman).

Dipl. ing. Zoran Ikica, umirovljeni profesor iz Splita.

ZAGREB CROATIA

Ljubav
na prvi pogled

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

tel: +385 1 481 40 51, 481 40 52, 481 40 54, fax: +385 1 481 40 56

e-mail: info@zagreb-touristinfo.hr, www.zagreb-touristinfo.hr

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis bez granica

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država, Hrvatske i Crne Gore.

Distribuirana se na kioscima u Crnoj Gori, a putem pretplate stiže u Hrvatsku, Europu, Australiju, SAD...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

Pretplatite se!

NARUDŽBENICA

Ovim neopozivo naručujem primjeraka "Hrvatskog glasnika"

Ime i prezime/naziv tvrtke

Ulica i broj

Grad

Poštanski broj

Država

Tel/fax

E-mail

Datum

Potpis/pečat

102 fm

**SKALA
RADIO
Kotor**

Nezavisni radio, Stari grad,
Trg od oružja, 85330 Kotor

99.0 MHz 95.3 MHz

RADIO KOTOR

www.radiokotor.com

Hrvatski glasnik

PRETPLATITE SE!

Za Crnu Goru:

18 eura

na žiro račun
510-4741-76
Crnogorska komercijalna
banka

Za Hrvatsku:

180 kuna

na kunski račun
23600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7,
20 000 Dubrovnik

Za inozemstvo:

24 eura

na devizni račun HR
7723600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7, 20 000
Dubrovnik

Ovu narudžbenicu i kopiju uplatnice pošaljite na adresu izdavača:
Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, Zatvoreni bazen Škaljari, 85330 Kotor, Crna Gora
Pretplatiti se možete i u Uredu HGDCG u Kotoru

Okus koji razotkriva užitke.

A woman with blonde hair and red lipstick is dressed as an angel, wearing a voluminous pink tutu and large white feathered wings. She is holding a chocolate ice cream bar in her right hand and a white mask with black patterns in her left. She is sitting on a pink cushion against a dark background.

KING
KRALJ UŽITKA

www.ledo.hr

INA CRNA GORA d.o.o. PODGORICA

Podgorica - 18 JULA 33, 81000 Podgorica

tel: +382 20 218 302

+382 20 218 303

+382 20 218 803

fax: +382 20 218 804

e-mail: inacg_podgorica@t-com.me

INA CRNA GORA d.o.o. TIVAT

Durmidran-Mrčevac, 85320 Tivat

tel: +382 32 66 03 15

fax: +382 32 67 11 42

www.inacg.me

INA CRNA GORA